JAVA-BODE.

NIEUWS-, HANDELS- EN ADVERTENTIE-BLAD VOOR NEDERLANDSCH-INDIË.

A°. 1861. Woensdag, 28 Augustus. N°. 69.

Hoofd-Bureau. Te *Batavia* bij H. M. VAN DORP; te *Samarang* bij DE GROOT, KOLFF & Co. en G. C. T. VAN DORP; te *Soerabaja* bij LE ROY & Co., te *Pasoeroean* bij WEIJERMANS & Co., te *Cheribon* bij BLOK & Co.; te *Tagal* bij Mevr. de Wed. G. M. VAN DORP; te *Madioen* bij C. A. VAN DER VOORT; te *Padang* bij H. R. VAN WIJK, Rzn.; te *Muntok* bij H. ORTH; te *Amboina* bij A. HARMSEN; te *Makassar* bij ... EEKHOUT & Co. en voor *Nederland* bij J. NOORDENDORP, Rijnstraat te Amsterdam.

Prijs per half jaar voor *Batavia* ... f 12,50.
» » » » *Java* ... » 15,—.
» » » » *Buitenbezittingen* ... » 17,50.
» » » » *Nederland* ... » 22,50.
De betaling geschiedt vooruit. — Brieven franco.

De JAVA-BODE verschijnt op Woensdag en Zaturdag van elke week bij voorstbijd.

De prijs der Advertentiën is 50 cents voor de Vijf woorden.
Bij eerste of meerdere herhaling 25 » » »
Behalve het Zegel voor den Lande.

Bij deze Courant behooren twee
BIJVOEGSELS.

De Mail sluit op Zaturdag den 31sten dezer.

ADVERTENTIEN.

Getrouwd:

M. M. ZORAB
met
M. E. GASPER.

BATAVIA, 17 Augustus 1861. (2833)

Voorspoedig bevallen van een' ZOON, *J. A. A. Köhler*, geb. *Beekhuis*.

MUNTOK, 15 Augustus 1861, (2891)

Voorspoedig bevallen van eene DOCHTER, *H. M. von Bornemann, Schiff.*

SAMARANG, 18 Augustus 1861. (2854)

Voorspoedig bevallen van eene DOCHTER, *L. E. P. Tancauw*, geboren *Seena*.

BATAVIA, 23 *Augustus* 1861.

Eenige kennisgave. (2845)

Voorspoedig bevallen van eene DOCHTER, vrouwe *J. H. Trakranen*, geb. *Hurting*.

BATAVIA, 23 *Augustus* 1861. (2835)

In den ouderdom van 23 jaren, overleed op den 13 Mei jl. mijne geliefde echtgenoot, *M. A. M. H. A. van den Dungen Gronovius.*

L. C. HEIJNIS.

BATAVIA. (2897)

Op heden den 24sten Augustus 1861. overleed te Buitenzorg, tot mijne en onzer aller bittere droefheid, mijne geliefde echtgenoot, *Jeanne Adrienne Elisabeth Renaud*, geboren *van Abkoude*, in den nog jeugdigen leeftijd van 25 jaren, mij nalatende drie kinderen, te jong om hun onherstelbaar verlies te kunnen beseffen.

J. J. A. RENAUD,
C. M. VAN ABKOUDE,
M. VAN ABKOUDE,
geboren *Kleijkamp*.
P. C. M. VAN ABKOUDE,
(2902) N. G. A. VAN ABKOUDE.

Op den 25sten Augustus overleed te Krawang, ons geliefd Zoontje *Ernest, Eugène, Achille*, bijna 11 maanden oud.

A. BÉDIER.
(2868) M. BÉDIER.

Den 28 Junij jl. is te 's Gravenhage, in den ouderdom van 62 jaren, overleden mijne innig geliefde Moeder *Johanna Maria Lammers van Toorenburg*, geb. *Heemskerk*.

Ieder die de overledene gekend heeft, zal beseffen hoe droevig dit verlies voor hare betrekkingen is.

Deze kennisgeving geschiedt op verlangen van den weduwnaar *Ds. C. P. Lammers van Toorenburg* en van de verdere leden der famille.

N. D. LAMMERS VAN TOORENBURG.

MEESTER KORNELIS, 23 Augustus 1861. (2836)

Tot mijne bittere droefheid, overleed den 26 dezer, mijn geliefde vader *Pieter Govert*, in leven geëmploijeerde aan de Javasche Bank, in den ouderdom van 54 jaren.

J. GOVERT.

BATAVIA, den 28 Augustus 1861. (2895)

Heden ontsliep zacht en kalm onze innig geliefde moeder en behuwdmoeder *Catharina Wilhelmina Ferdinandus*, wed. van *Jan Sersansie*, in den gezegenden ouderdom van 75 jaren, diep door ons, onze kinderen en kindskinderen betreurd. Zij was voor hun en voor ons steeds eene liefderijke en zorgvolle moeder, de hoop alleen haar weder in de zalige gewesten der onsterfelijkheid te mogen wederzien, schenkt ons eene vertroosting in dit aardsche leven.

J. H. SERSANSIE.
J. SERSANSIE,
geb. Senn van Basel.

BATAVIA, den 9 Augustus 1861. (2890)

VENDUTIE

op Donderdag, den 29 Augustus 1861,
voor het Commissiehuis van

Abeelen, Dennison & Co.,

van

PUIKE BOTER, PALE-ALE, PORTER,
Rijtuig Laken, Zeildoek,

DIVERSE LIJNWADEN,

20 Kisten NAAIGAREN,
Engelsche Bendij- en Wagentuigen,

en ten Elf ure
voor rekening van belanghebbenden
de Romp van eene PRAAUW, groot p. m. 9 Koijangs. (2848)

VENDUTIE

op Vrijdag den 30sten Augustus 1861,
voor het COMMISSIEHUIS van

JOHN PRYCE & CO.,

à 4 pCt. Vendusalaris,

van diverse Lijnwaden, als:

2 Kisten GEBLEEKTE SHIRTINGS, JASSENGOED, GESTREEPT KATOEN voor RIJTUIG BEKLEEDSEL.
10 Balen ZEILDOEK.
8 do. ruw GAREN.
10 do. ADRIANOPEL ROOD GAREN. NAAIGARENS.

Met koper en pleet gemonteerde Wagentuigen,

divers IJZERWERK, als: PATJOLS, KLINKNAGELS, SPIJKERS, ROSKAMMEN, GRENDELS, SCHARNIEREN, STAAFIJZER, enz., enz.

zoomede:

eene partij Portwijn. (2860)

OP DE VENDUTIE

van VRIJDAG den 30sten Augustus
zullen alsnog worden verkocht:

11 Balen 275 ROLLEN ZEILDOEK.
500 Bossen IJZER.
en eene partij GEBATIKTE SLENDANGS.

(2864) JOHN PRYCE & Co.

De Ondergeteekenden zullen op hunne Vendutie van Donderdag verkoopen:

P T K & Z. No. 2/8. 7 kisten gebleekte **MADAPOLLAMS** 5/4 en 6/4,
No. 9/11. 3 kisten ruwe dito 6/4,
per *Cosmopoliet.*
P I B 3 Balen rood Adrianopel GAREN
K & C. No. 26 & 28, per *A. Van Heel.*
No. 150, 154/5.
G V H. No. 2. 1 kist DIMET, per *Vice-Admiraal Gobius.*
B V L & C 1578/9. 2 Kisten KAIN PANDJANGS,
H.
per *Dina*, min of meer door zeewater beschadigd.

Voor rekening van anderen:

1 Koperen Suikerpan,
1 Gouden Patent Lever.

(2903) ABEELEN, DENNISON & Co.

OP DE VENDUTIE

van Vrijdag, den 30sten Augustus 1861,
zullen nog worden verkocht:

2 kisten Elefantas,

1 kist gedrukte JACONETS,
1 » KRALEN,
1 » LINNEN, zeer geschikt voor Heeren Broeken en Jassen,

Zoomede:

B V L & C. 975. 1 kist inh. 50/2 C. SLENDANGS,
» 982/3. 2 kisten » elk 50/2 C. SARONGS,
» 1000. 1 kist » 180/2 C. DOEKEN,
min of meer beschadigd.

(2906) JOHN PRYCE & Co.

VENDUTIE

op Vrijdag 30 Augustus 1861
wegens vertrek,
voor een HUIS in de GANG KWENIE,
DOOR

Van Slooten, Morgan & Co.,

van eenen zeer netten inboedel,

bestaande uit Mahonij en andere Houten Meubelen, Mahonijhouten Consoles en Tafels met Marmeren Bladen, Spiegels en Schilderijen. Hang- en Tafellampen, Kasten, Ledikanten, Stoelen, Tafels, Canapés, Porcelein-, Glas- en Aardewerk.

VOORTS NOG:

Een span Schimmels Maccassaren, een goed gedresseerd Sandelwood Rijpaard, Wagens, Bendies, Tuigen, etc. (2900)

OP DE VENDUTIE

Van Maandag den 2 September,
bij den Heer N. VAN DER BEEK,
zal nog worden verkocht:
wegens vertrek.

1 SPAN UITMUNTENDE SANDELWOOD WAGENPAARDEN, (1 altem.)

(2914) CASSALETTE & Co.

VENDUTIE

op Maandag den 2 September,

wegens vertrek,

ten huize van den Heer

N. VAN DER BEEK,

op Noordwijk, door

Cassalette & Co.,

van eenen netten goed onderhouden INBOEDEL

BESTAANDE UIT:

Kasten, Stoelen, Tafels, Knapen, Banken, Spiegels en Schilderijen, Porcelein- en Glaswerk, Hang- en Tafellampen, enz., enz.

Een PIANO Mécanique van *Debain*,

met eene groote hoeveelheid MUZIEK.

BENEVENS:

1 Mijlord zoo goed als nieuw,
1 Vis-à-Vis,
1 Bendie,
Wagen- en Bendietuigen,
2 span goedgedresseerde wagenpaarden,
2 uitmuntende Bendiepaarden, enz., enz.

(2915)

VENDUTIE

op Dingsdag den 3den September 1861,

voor het Commissiehuis van

JOHN PRYCE & Co.,

à 2 pCt. Vendusalaris,

van 275 picols

Billiton Tin,

in kavelingen van 25 picols. (2908)

VENDUTIE

op Dingsdag den 3den September 1861,

voor het Commissiehuis van

JOHN PRYCE & Co.,

à 4 pCt Vendusalaris,

van diverse

Lijnwaden,

IJZERWERK, STAAFIJZER, een HANDCHAIS ook met bok te gebruiken, enz., enz., verder van:

3 NIEUWE STOOM SUIKERMOLENS. (2909)

Op Dingsdag den 3den September 1861,

zal publiek worden verkocht:

EEN ERF BEBOUWD MET EEN STEENEN HUIS,

gelegen te ANGKEE, blok O, deel 7, No. 616, verponding nummer 5849.

(2907) JOHN PRYCE & Co.

VENDUTIE

op Woensdag 4 September 1861,

voor het Commissiehuis

van

GEBRS. ROSELJE & Co.,

van BOTER en andere PROVIESIEN, JAPANSCHE MATTEN en WASCHSTELLEN, diverse LIJNWADEN, SCHILDERIJTJES, SPIJKERS, LEIDSELKOORD, KRAMERIJEN, PORSELEINEN TAFELSERVIESEN, ENGELSCHE HEMDEN, enz.

(2904)

VENDUTIE

op Maandag, 9den September 1861,

wegens vertrek,

ten huize van den Heer **H. VAUPEL,** op het *Koningsplein, Westzijde,*

door

Cassalette & Co.,

van eenen goed onderhouden Inboedel, bestaande uit grootendeels Massief Mahoniehouten

MEUBELS,

WAGENS, [illegible] Engelsche COUPÉ, 1 VIS-à-VIS, van *Hermans* te 's Hage, een KINDER-COUPÉ met PAARD en TUIG, Engelsche TUIGEN, enz., enz.

Verder:

Drie spannen deugdzame PAARDEN, KOEIJEN en KALVEN, Bloemen in potten, Martevanen, Keuken- en Dispensgereedschappen, enz., enz.

ZONDAG 8 September voor een ieder te bezigtigen.

Geene goederen kunnen worden bijgebragt. (2870)

Hout-Vendutie

op Woensdag, den 11den September 1861,

op het plein voor de Beurs

(digt bij de Javasche Bank),

van eene partij groote en kleine bijzonder gave

DJATTIEHOUTEN BALKEN.

(2905) JOHN PRYCE & Co.

Vendutie

Op Dingsdag den 10 September 1861

voor het

Gouvernements-Hotel te Rijswijk,

wegens vertrek,

door

John Pryce & Co.,

VAN

PRACHTIG ZILVERWERK,

waaronder een ZILVEREN MIDDENSTUK,

Kandelabers, Vruchtschalen met zilveren voetstuk, Presenteertrommels en bladjes, Lepels en Vorken, Messen met zilveren hechten, Theelepeltjes, enz.

PLEETWERK, als:

Koelbakken, Presenteerbladen, Kandelabers met bouquetten en stolpen, Tafel-Ornamenten, Likeur- en Zuurstellen.

Prachtige TAFELSERVIEZEN

van »*PORCELAINE DE SÈVRE*", dito Theeserviezen; Wit porceleinen Detserviezen met vergulde randen.

Fijn geslepen TAFEL-CRISTAL, als:

Comptes, Vruchtschalen, dito Bordjes, Sla-Schotels, Kaas-Stolpen, Zoutvaatjes, Karaffen, Bier-, Wijn-, Madera-, Champagne-, Likeur- en Rhijnwijn-Glazen, enz

Ordinair GLASWERK,

Vinger-Glazen, Theeserviezen, Gendies, Tafel-Messen, restant Provisiën en superieure Wijnen.

Verder van:

Een zoo goed als nieuwe Vis-à-Vis, uit de fabriek van *Hermans*, een prachtige Clarence, Drie Vis-à-Vis, Een Handwagen, Een Stadswagen, Een Palankijn, Een groote Reiswagen van *Hermans*, Een Reis-Coupé, Een Europesche Reiswagen, Een zeer ligte Do., Drie Bendie-Wagens (Chars-à-bancs), Een Dresseer-Wagen, Een Boerenwagen, zoo goed als nieuwe Staatie-Tuigen, voor Sidney- en Inlandsche Paarden, uit de fabriek van *Hermans*, Tuigen met pleet voor 2, 4 en 6 paarden, Ordinaire Tuigen, allen van Europeesch fabrikaat, Heeren- en Dames-Zadels compleet, Stalbehoeften, IJzeren Graanbreker, Keukengereedschappen, enz., enz.

Op Zondag te voren te bezigtigen. (2910)

Op den zestienden September aanstaande, des voormiddags te elf uur, zal door tusschenkomst van het Vendukantoor alhier, ter plaatse nader aan te wijzen,

zonder reserve,

publiek worden verkocht:

de aan Jhr. F. de Kock toebehoorende, te Pontianak staande en gelegen Onderneming voor den aankap en het zagen van hout,

bestaande die onderneming uit:

1e. een door den Pangeran Sjarief Aboe Bakar bin Sulthan Sjarief Kassim Alkadrie, aan den ondernemer of zijne regtverkrijgenden kosteloos in gebruik afgestaan stuk gronds, ter grootte, blijkens daarvan voor den Secretaris der Residentie Pontianak, op den dertigsten Junij 1860 opgemaakte acte, van circa twee duizend vijf honderd vierkante Rijnlandsche roeden, gelegen aan den regteroever der rivier Kapoeas ter hoofdplaats Pontianak.

2e. een op dat terrein aanwezige stapelplaats, groot p. m. 200 op 400 voet.

3e. eene nieuwe werkende Stoommachine (hooge druk cerculaire zagen), p. m. 6 paardenkracht.

4e. een oud Stoommachine (lage druk, vertikale zagen), p. m. 15 paardenkracht, *defect.*

5e. eene compleete smederij met daarbij behoorende ijzeren draaibank, enz., enz.

6e. een ijzerhouten pakhuis met omwanding van lamponghout.

7e. een dito woning.

8e. een molenhoofd, zware ijzerhouten stijlen, ijzerhouten fondering.

9e. een praauw biedar.

Voorts:

eene groote voorraad IJzer, Koper, 200 pikols Kalk, 20.000 Metselsteenen, IJzer, [illegible]- en lamponghout en hetgeen verder ter plaatse aanwezig is.

(2831) F. ALTING MEES.

Op een nader te bepalen dag zullen door ondergeteekenden publiek verkoopen

40 SYDNEY PAARDEN

dagelijksch verwacht wordende van Sydney met het Schip *Mauritius*.

N.B. Bovengenoemd schip is gisteren van Soerabaja vertrokken.

(2899) VAN SLOOTEN, MORGAN & Co.

BRANDON & Co.,

hebben van *New-York* ontvangen:

Eene uitgezochte partij

Goederen van Gom-Elastiek

MACINTOSH,

als:

Groote en Kleine MANTELS.
Witte en Zwarte JASSEN.
PANTALONS en SLOPKOUSSEN.
Ronde en Vierkante WINDKUSSENS.
Wordt gegarandeerd voor niet plakken.

Weder ontvangen eene nieuwe zending MAIL-KOFFERS, REISZAKKEN

(2916) en REISTASSEN.

PHOTOGRAPHISCH ATELIER

RIJSWIJK.

VAN

WALTER WOODBURY.

Dagelijks geopend van half acht tot 12 uur. (2816)

W. J. OLLAND

HOROLOGIEMAKER,

NOORDWIJK.

Op nieuw ontvangen:

Verschillende soorten PENDULES, OVALE MEDAILLONS welke den dag en datum aanwijzen, zich zelf regleren en een maand loopen, INKTKOKERS met Pendules, Kantoor PENDULES, enz.

Steeds ruim voorzien van Gouden en Zilveren HOROLOGIËN, alle Uurwerken worden gereguleerd afgeleverd en voor een jaar gegarandeerd. (2892)

In WOODBURY'S *Photographisch Magazijn* op Rijswijk, zijn thans te bekomen:

PHOTOGRAPHISCHE APPARATEN,

compleet van allerlei grootte,

Lensen, Cameras Obscura, Stereoscopen en Stereoscoop Platen, Chemische Preparaten voor Photographie, Vernis, etc., groote en kleine Lijsten, goud en zwart, Passepartouts in alle grootte, Etui's voor Portretten, Albums en Etui's voor Visitekaartjes, Armbanden, Broches en Ringen voor Portretten, gekleurde Potloden, Mathematische Teeken-Instrumenten, enz., enz.

Verder stellen gezigten van Java voor Stereoscoop.

Groote gezigten van Batavia, Buitenzorg en de Oosthoek.

Catalogus is op aanvrage verkrijgbaar.

NB. Alles contant. (2885)

VERSCHE VIJGEN

(2889) ABEELEN, DENNISON & Co.

In Commissie ontvangen:

Eene Pianino van PLEIJEL.

De vermaardheid van dezen Fabrikant maakt eene aanprijzing van dit stuk overbodig.

(2866) Gebrs. ROSELJE & Co.

Chez les soussignés:

Arrivé par le navire français *Vellore*

Venant de *Bordeaux.*

Une grande facture

composée d'articles de Paris et de Bordeaux.

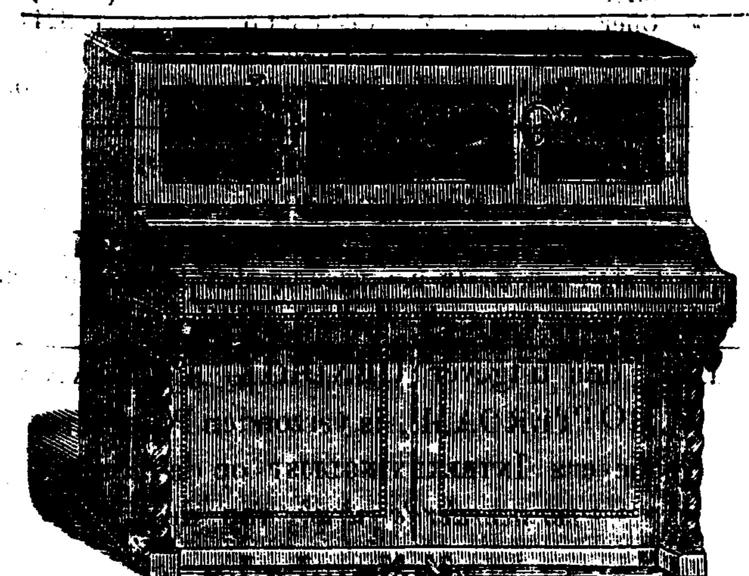
(2920) L. PLATON & CIE

MAATSCHAPPIJ
VAN
TOONKUNST.
VOCAAL EN INSTRUMENTAAL CONCERT,
toegankelijk voor Heeren Leden en hunne Dames,
op Vrijdag den 30 Augustus 1861,
des avonds ten 8 ure, in het lokaal van den Schouwburg,
aangeboden aan
Zijne Excellentie den Heere Ch. F. Pahud,
aftredend beschermheer der Maatschappij.
Namens de Directie:
C. VRIESENDORP,
Secretaris.

Generale repetitie heden avond ten 8 Ure in den Schouwburg. (2918)

MAÇONNIEKE SOCIETEIT.
VERGADERING,
Donderdag den 29sten Augustus 1861,
des avonds ten 8. ure.
De Secretaris,
(2917) J. FABS.

Militaire Societeit Concordia.
THÉ-DANSANT
OP
Zaturdag, den 31 Augustus 1861.
Namens het Bestuur:
De Secretaris,
(2871) BRUGMAN.

F. BERDEN & Cie
FAB. DE PIANOS
A BRUXELLES
Uithoofde der veelvuldige aanvragen, geven de Ondergeteekenden kennis, dat zij dagelijks per de schepen Julie en Hendrika wachtende zijn:
8 van de zoo gunstig bekende PIANINO'S,
uit de fabriek van F. Berden & Cie., te **Brussel**, waaronder:
2 Pracht Exemplaren,
Concertstukken.
CASSALETTE & Co.
Alhoewel er nog geen voorbeeld is, dat de PIANINO'S (voor dit land vervaardigd van bovengenoemde Fabriekant) door den invloed van het klimaat geleden hebben, zijn er op nieuw (door denzelven tot meerderen waarborg), eenige op, ondervinding gebaseerde verbeteringen aangebragt, en zijn wij steeds geautoriseerd voor de soliditeit der door ons verkocht wordende Instrumenten in te staan.
(2817) CASSALETTE & Co.

PUIKE VATWIJN,
St. Emilion.,
à f 40 per 4 dozijn.
(2873) VAN WALCHREN & VAN DORP.

Pas ontpakt:
3 PIANINO'S,
uit de fabrijk van KUPERS & ZOON, te AMSTERDAM,
waaronder een
CABINETSTUK,
op de laatste Tentoonstelling te Amsterdam met de zilveren medaille bekroond.
(2818) CASSALETTE & Co.

Selterswater 1861,
op 1/2 fleschen.
(2888) ABEELEN, DENNISON EN Co.

Op nieuw Ontvangen:
ECHTE AMERIKAANSCHE IMITATIELEDER,
AMERIKAANSCHE SILVERSOAP,
om Zilver, Pleet en Marmer te poetsen.
PLEETEN IJSKANNEN,
SOLAIR LAMPEN.
(2901) VAN SLOOTEN, MORGAN & Co.

Pas per mail ontvangen:
GEZIGTEN VOOR STEREOSCOOP VAN JAVA,
op glas in stellen van 35 stuks.
Voorstellende gezigten van Batavia, Samarang, Solo, Djocjokarta en Pasoeroean, inlandsche vorsten, ruïnen van tempels, Tijpen, enz., enz.
WALTER WOODBURY,
(2884) *Rijswijk.*

Bij van Riet en Ter Gouw
Ontpakt:
EEN FACTUUR
FRANSCHE SPIEGELS,
BALEINEN ZWEEPEN,
KARWATZEN, WANDEL- & DEGENSTOKKEN,
EN
EEN FACTUUR
SPEELDOOZEN,
met 4, 6 en 8 Airs,
uit de meest bekende Opera's.
EEN FACTUUR
BILLARD QUEUEN,
BALLEN EN POMMERANCEN.
(2849)

HEDEN ONTPAKT:
fraai gebeeldhouwde CONSOLES met MARMER BLAD, met en zonder SPIEGEL.
SPEELTAFELS.
OVALE TAFELS met MARMER BLAD.
(2867) Gebrs. ROSELJE & Co.

Ontvangen:
Een factuurtje FRAAIJE
SPEELDOOZEN.
(2861) JOHN PRYCE & Co.

VAN RIET & TER GOUW
ontvangen in Commissie:
MAMMOTH PENNEN
en
Mallat's Diamant Pennen.
(2850)

Verkoophuis.
In Commissie ontvangen:
Extra goedkoop
TAFEL- en SERVETGOED, aan stuk,
groote Engelsche
TAFELKLEEDEN,
in keurige desseins,
Klamboegoed, Jaconets, Barège, enz.
(2840) W. S. VAN HOGEZAND, Sr.

Ontvangen per *Rose Marie Louise*,
zuivere
BORDEAUX-WIJN,
in KISTEN van 4 DOZIJN. merk Canon 1857,
Paul Princeteau Le Perche-Bordeaux-Libourne.
(2842) WINSSER, DE LANGE & Co.

Pas ontvangen
nieuw soort van LIQUEUR
Acqua-Marsala del Generale
GUISEPPE GARIBALDI.
(2865) Gebr. BEIJNON.

Per „*John Land*" van New York:
VERSCH MEEL,
in heele en halve vaten,
bij
(2887) ABEELEN, DENNISON EN Co.

Ontvangen bij
van Riet en ter Gouw:
1 factuur Superieure PORTWIJN,
1 factuur RIJNWIJNEN, als:
Carteblanche,
Möselblümchen,
Von Dem,
Von Andern,
allen van **J. Wetterhahn & Co.**, te *Maintz*.
Witte Absinthe
van *Roessinger, Stoll et Neveu à Couvet.*
WATERCRACKERS van *Bent en Co.*
(2851)

VERKOOPHUIS.
Jagtkruid in Blikken,
Kruid- en Hagelhorens.
(2839) W. S. VAN HOGEZAND, Sr.

BOTER IN IJS.
Hier dezer dagen aangebragt per *IJschip JOHN LAND.*
Verkrijgbaar bij
(2843) WINSSER, DE LANGE EN Co.

BRANDON & CO,
hebben op Nieuw ontvangen:
Eene Groote Partij,
FRANSCHE BOTTINES,
SCHOENEN en PANTOFFELS,
tot zeer billijke prijzen. (2915)

De Ondergeteekenden hebben ontvangen:
een factuur zeer soliede bewerkt en met pleet gemonteerde
ENGELSCHE WAGENTUIGEN,
voor twee en vier paarden,
ook Bendietuigen, ronde Tapijten met Alcatieven, Tafelkleeden, Hassocks of Voeten Banken.
(2896) ABEELEN, DENNISON EN Co.

IJSHUIS
te Weltevreden bij de Willemsbrug.
Voortdurend dagelijks **van des morgens 6 t/m des avonds 8 uur IJS verkrijgbaar.**
Gebruikte wollen IJSDEKENS
à f 2 per stuk. (2886)

HOTEL BELLEVUE
TE
BUITENZORG.
De Heer A. COMBES,
heeft de eer het geachte publiek ter kennis te brengen, dat hij aan zijn ***HOTEL*** verschillende verbeteringen heeft aangebragt en dat men altijd eene goede ***Tafel*** benevens volmaakte bediening zal vinden.
Particuliere Posterij.
De Postdienst tusschen BATAVIA en BUITENZORG, is gereorganiseerd en tegen het begin van aanstaande Maand ***September***, zal het onderstaande Tarief gevolgd worden.
1 Rijtuig van 6 plaatsen met 6 Paarden: *f* 50.— in plaats van *f* 60.—.
1 Rijtuig van 4 plaatsen met 4 Paarden: *f* 35.— in plaats van *f* 40.—.
1 Stel van 4 Paarden zonder Rijtuig: *f* 25.— in plaats van *f* 30.—.
Heeren Ambtenaren, kunnende beschikken over ***Gouvernementspaarden***, vinden altijd Rijtuigen ter hunner dispositie.
Adres *Weltevreden*, naast het *Postkantoor*. (2830)

Chez les soussignés:
VERITABLE COGNAC,
en caisses et en barriques
DE LA MARQUE
GOTARD-DUPUY & Cie,
DE COGNAC.
L. PLATON ET CIE.
(2919) Seuls Dépositaires.

Mr. Phillips,

MECHANICUS-DENTIST,

is verhuisd van het KONINGSPLEIN naar RIJSWIJK, ten huize van den Heer ***Woodbury***, photograaph. Binnen eenige weken denkt hij *Samarang* en *Soerabaija* te bezoeken.

(2874)

LORET'S HOTEL

PUNT DE GALLE.

EUGENE LORET vestigt de aandacht van ***Heeren Reizigers*** en het geëerde Publiek in het algemeen op bovengenoemde inrigting. De koele ligging van dit verblijf maakt het een van de aangenaamste in Galle.

Eene zeer goede Tafel en de beste Wijnen tot civiele prijzen.

Naast het Hotel is een van de beste Biljarden tot tijdverdrijf van de Heeren Passagiers. De Nederduitsche taal wordt hier gesproken. (2883)

Laatste Waarschuwing!

In de Wagenverhuurderij van

J. A. J. RENAUD,

op het Molenvliet tegenover Jambattan Boesoek,

worden *geene* Wagens of Rijtuigen verhuurd dan alleen tegen contante betaling.

J. A. J. RENAUD.

BATAVIA, 28 Augustus 1861. (2898)

TE KOOP

eene vertikale Hoogdruk

STOOMMACHINE

van 16 Paardenkracht

EN

SUIKERRIETMOLEN,

uit de *fabriek* van de zoo gunstig bekend staand firma **Fawcett, Preston & Co.**, *Liverpool*, onlangs aangebragt per ***„Seaforth"***, waarvan de afmetingen zijn als volgt:

DIAMETER DER CIJLINDER, 26 Eng. duimen,
LENGTE „ „ 54 „ „
DIAMETER der Cijlinder (Stoommachine), 14 Eng. dm.
LENGTE „ Slag van „ 42 „ „
DIAMETER „ Stoomketel, 5 Eng. voeten,
LENGTE „ „ 14 „ „

Een waarloos stel SPOORWIELEN, voor de ROLLEN, alsmede:

twee overkompleete KOPPELBOSSEN, voor de zoogenaamde ***„double gearing"*** aanwezig.

Deze Machine van de fraaiste Constructie en hechtste bewerking, wordt door de ondergeteekenden gegarandeerd.

(2819) MORGAN, MELBOURN & Co.

Te Koop:

Onder nadere goedkeuring van het Gouvernement,

De Huurregten van het land

TEMOELOES

en Onderhoorigheden,

gelegen in de residentie **SOERAKARTA** aan de Solo rivier. De gronden zijn bijzonder geschikt voor de teelt van Suiker en beslaan eene oppervlakte van circa **$470^1/_4$ Gouvernements Bouws.**

Nadere inlichtingen zijn te bekomen bij Mevrouw de Weduwe SCHREINER te Solo, terwijl de condities van verkoop kunnen worden vernomen bij de firma

(2875) MATHIEU, EBBS, RUIJS & Co., te *Soerabaija*.

TE KOOP Twee solide REISWAGENS tot billijke prijs.

Te bevragen bij den ondergeteekende in het Marine Hotel.

(2837) C. KRAMERS.

TE KOOP EEN PARTIJ

AMBONSCH MEUBELHOUT,

bestaande uit acht stuks Tafelbladen, waaronder ronde van 8 Amst. voeten middellijn en langwerpige lang 7 en breed 5½ vt.

Te bevragen bij

DJOERAGAN OEMAR.

(2876) *te Struiswijk.*

TE KOOP:

BANKACTIEN.

(2877) J. SPEET.

TE HUUR EEN HUIS

in de Beerendrechtslaan.

Adres

(2878) A. THIEBAULT.

TE HUUR of TE KOOP

Een HUIS op Kramat.

Te bevragen bij

(2847) J. C. GRAY.

De ondergeteekende, GEZAGVOERDER van het Fransche Schip ***Rose Marie Louise*** beschuldigd zijn gezag ten aanzien zijner Passagieresse, Mevrouw DEFFES te zijn te buiten te gaan, heeft daarvoor teregt gestaan voor eenen Raad van onderzoek te zamen geroepen door den Consul-Generaal van Frankrijk te Batavia, en is daarbij met algemeene stemmen vrijgesproken.

Het nalaten van het inschrijven eener opgelegde straf in het daarvoor bestemde Register, gelijk zulks bij de Wet is voorgeschreven is alleen oorzaak dat den ondergeteekenden eene boete van **vijftig francs** is opgelegd.

(2911) GARNAU.

Le soussigné, commandant du Navire Français ***„Rose Marie Louise,"*** accusé d'abus de pouvoir à l'égard de sa passagère Madame DEFFES, et traduit pour ce fait devant le tribunal- maritime- commercial séant à Batavia, et présidé par Monsieur le Consul-Général de France, a été acquitté à l'unanimité.

L'omission d'une formalité prescrite par les réglémens, soit la non inscription des arrets infligés sur le cahier de punition du Navire, a seule entrainé pour le soussigné une amende de ***50 francs***.

(2912) GARNAU.

Op eene tabaksonderneming

wordt gevraagd een JONG MENSCH, volkomen bekend met het broeijen en sorteren der TABAK, salaris naar bekwaamheid. Franco brieven aan den Heer *Chs. Kocken*, onder Letter **G.** te *Soerabaija*. (2879)

Voor één repatrieerende Officier van Gezondheid die genegen is op een 't huis varende Schip te practiseren, bestaat gelegenheid om op voordeelige Condities passage naar Nederland te bekomen.

Informatiën bij

(2859) B. KOPERSMIT & Co.

Wordt ter kennis gebragt van Heeren Deelnemers in de geprojecteerde Assurantie Maatschappij, onder Directie van de Ondergeteekenden, dat eene

Algemeene Vergadering,

zal worden gehouden op

Maandag, den 9den September aanstaande, der namiddags ten 1 ure,

in het Lokaal der Handels-Vereeniging alhier, en worden Deelnemers uitgenoodigd dezelve bij te wonen, dan wel zich daarop te doen vertegenwoordigen.

G. SUERMONDT.

(2882) VAN BERESTEIJN.

MAATSCHAPPIJ DE ATLAS.

Fabriek van Stoom- en andere Werktuigen,

te *Amsterdam.*

Bovengenoemde Maatschappij gaat steeds voort met de levering van alle mogelijke ***Stoomwerktuigen,*** ook bepaald voor Suikerfabrieken. Zij heeft thans hier op Java in voorraad:

Een stel ***Centrifugaal Toestellen***, systema van *Gorthem* met Stoommachine en drijfwerk.

Batterij Ketels met brandwerk van diverse afmeting.

Eene kleine ***Suikermolen met rollers*** van 20 × 40 Eng. duimen, geschikt om met Stoom- en Waterkracht in beweging te brengen.

Een stel ***Schroefsnijdijzers met tappen***, compleet van ¼ tot 1¼ Eng. duim.

Te ***Amsterdam*** in gereedheid een completen

Stoomsuikermolen

van 28 × 56 duim met ketel en machine.

Nadere informatiën te bekomen bij

de Agent der voornd. Maatschappij,

M. VAN GEUNS, Jzn.

Adres: Fabriek van ***Stoom- en andere Werktuigen*** van J. B. DROSSAERS, te ***Batavia.***

(2894)

Een ongehuwd, geëxamineerd 14 ... CHINST. voorzien van goede getuigschriften, wenschte gaarne geplaatst te worden op eene suikerfabriek.

Informatiën met franco brieven, onder Letter ... den uitgever der *Soerabaija Courant.* (28..)

Op nieuw Ontvangen:

2000 fleschen van het wereld beroemde geneesmiddel

REVALENTA ARABICA

van ***Barry du Barry & Co.***, te *London*

Op 1/1 en 1/2 fl. tegen verminderde prijzen

à contant.

Verkrijgbaar bij

(2820) CASSAL ETTE & Co.

DE ZALF EN PILLEN VAN HOLLOWAY

Zijn een doelmatig middel tegen huidziekten. Dauwworm, schurft, geelzucht, zeere hoofden en de meest invretende huidziekten kunnen niet beter behandeld en spoediger genezen worden, dan door de zalf en pillen van Holloway, dewelke zoo bijzonder op het gestel werken en het bloed zoodanig zuiveren, dat de ziekten spoedig outworteld is en eene duurzame gezondheid verkregen wordt.

Doosjes Pillen à ƒ 1.— ƒ 3.— ƒ 5.—.
Potjes zalf à ƒ 1.— ƒ 3.— ƒ 5.—.

Te Batavia bij S. B. van Kleeff & Co.
„ Banjoemaas „ M. S. Cherimon
„ Soeracarta „ W. Veldman.
„ Djocjocarta „ Buijn & Co.
„ Salatiga „ F. Kruthoffer.
„ Tagal „ Wed. Dort.
„ Cheribon „ W. Galstan.
„ Cheribon „ M. Blok en Co. (2821)
„ Samarang „ H. L. Lijon en Co.

de Groot, Kolff & Co. en de hoofd agenten Soesman & Co.

à ƒ 175 à contant te Koop:

Een verzameling

GOOCHELAARS VOORWERPEN.

Te bezigtigen en te bevragen bij den Boekhandelaar

(2863) H. M. VAN DORP. te Batavia.

Door den uitgever HENDRIK ALTMANN te ROTTERDAM, is verzonden PROSPECTUS benevens INTEEKENINGLIJST op de *tweede, vermeerderde druk* van de:

Nederlandsche

SPRAAKKUNST,

Opgedragen

AAN WIJLEN Z. M. KONING WILLEN II,

DOOR

Johan Cornelis Weijermans.

Dit werk is bereids vereerd met de Inteekening van Z. M. DEN KONING, Z. K. H. PRINS FREDERIK der Nederlanden en verdere hooggeplaatste personen zoo in het Binnen- als Buitenland.

Het onderscheidt zich gunstig van andere Spraakkunsten, daar zij het THEORETISCHE met het PRACTISCHE Onderwijs in de Nederlandsche Taal vereenigt, daarenboven de PROSODIE bevat en eene groote uitbreiding gegeven heeft aan de TECHNISCHE TERMEN, waarvan de kennis voor den Ambtenaar, Militair, Fabrikant, Koopman, Kunstenaar, Onderwijzer, Dagbladlezer, enz. tegenwoordig eene behoefte is.

VOORWAARDEN VAN INTEEKENING.

Het werk zal gedrukt worden op royaal 8°. formaat. Het vel druks van 16 pagina's zal den Inteekenaar ad 15 Cents berekend worden. De uitgebreidheid van het werk wordt berekend op 40 vellen druks. Het meerdere ontvangen de Inteekenaars gratis. Tot ultimo September aanstaande staat de inteekening open, na dien tijd zal de prijs verhoogd worden.

Inteekeningslijsten zijn voorhanden: bij de H.H. WEIJERMANS & Co. te Pasoeroean, aan het bureau van de NIEUWSBODE te Soerabaija, en alle boekhandelaren zoo op als buiten Java. (2881)

De vertrekdagen der

STOOMBOOT OENARANG,

over de Maand September zijn bepaald als volgt:

van Batavia naar Samarang
den 3den en 18den September.

„ ***Samarang naar Soerabaija***
6den en 21sten September.

„ ***Soerabaija naar Samarang***
10den en 25sten September.

„ ***Samarang naar Batavia***
12den en 27sten September,

telkens des morgens ten 8 ure.

Nadere Informatiën bij

de Agenten,

(2921) LANDBERG, BEZOET DE BIE & Co.

EERSTE BIJVOEGSEL
behoorende bij den
JAVA-BODE,
van Woensdag, 28 Augustus 1861, №. 69.

PILLEN CAUVIN.

Geen enkel Geneesmiddel is krachtiger om verstoppingen weg te nemen, die de zoo bestendige oorzaken zijn van de ongesteldheden der vrouwen en van ieder die een zittend leven leiden moet.

Daar zij vooral uitstekende diensten bewijzen bij verkoudheden, aandoeningen der luchturgen der longen, gal, enz. en bij ontstekingen en koorst, zijn zij vooral bij dit gure weer aan te prijzen.

Thans verkrijgbaar te Samarang bij
F. H. PRINGIERS,
te Soerabaija bij DE STURLER en FAGNOTTI,
te Poerwakarta bij A. BÉDIER en bij de Hoofddepôt-houders voor den geheelen Indischen Archipel.

(In het groot à Contant rabat).

(2783) GEBRS. BEIJNON.

NEDERLANDSCH-INDISCHE
Levensverzekering en Lijfrente-Maatschappij.

Bovengenoemde Maatschappij is bereid tot het aangaan van Contracten voor:

Afdeeling I. **LIJFRENTE op één Persoon.**
Uitgestelde Lijfrente, over 1 tot 30 jaren ingaande.
Dito met **Wederverzekering,** als wanneer de Inlegsom aan Erven of Regthebbenden wordt uitbetaald, indien de Verzekerde overlijdt vóór ingang der Lijfrente.
Dadelijk ingaande Lijfrenten.
Uitzet-Fonds, om op 23jarigen ouderdom eene som gelds in **één**s te ontvangen.
Dito met **Wederverzekering.**
Opvoedings-Fonds, om van 16- tot en met 20-, of wel om van 16- tot en met 23jarigen ouderdom jaarlijks eene som te ontvangen.
Dito met Wederverzekering.
Lijfrente op twee Personen.
Uitgestelde.
Dadelijk ingaande.

Afdeeling II. **LEVENSVERZEKERING.**
Kapitaal bij Overlijden, te ontvangen door Erven of Regthebbenden.
Dito te ontvangen door eenen bepaalden persoon.
Weduwen-Pensioen, *levenslang* te ontvangen door eenen *bepaalden* persoon, hetzij weduwe, kind of andere betrekking, ingaande bij overlijden van den *verzekerde.*
Weezen-Fonds, om van af den dood des *Verzekerden* te ontvangen door kind of eenig ander *bepaalde* persoon, tot 20 of tot 23jarigen ouderdom.
Deze verzekeringen kunnen verkregen worden door contributiën levenslang, gedurende 10 *of gedurende* 5 *jaren.*
Tijdelijke Levensverzekering.

Inlichtingen, Tarieven en Modellen verkrijgbaar op *franco* aanvrage.

Agenten te Soerabaya, de Heeren ANEMAET & Co. en SCHIMMELPENNINCK & Co.

Agenten te Cheribon, de Heeren SAPORTAS & Co.

Gematigde voor Nederland, de Heer Mr. M. J. DE LANGE, Heerengracht bij de Leidsche straat te Amsterdam.

De Directeur,
(2792) EDWd. HEIJNING.

NEDERLANDSCH INDISCHE
Escompto-Maatschappij.

De Directie maakt bekend, dat tot nadere kennisgave **GELDEN IN DEPOSITO** zullen worden aangenomen op de volgende Rente Basis:

bij 14 dagen opzegging tot 4½ pCt. 's jaars.
Op 3 maanden vast " 5 " "
" 6 " " " 5½ " "
" 12 " " " 6 " "

Namens het Algemeen Bestuur,
TIEDEMAN & VAN KERCHEM.
(2882) *Directeuren.*

MACHINERIEN.

PAUL VAN VLISSINGEN & DUDOK VAN HEEL
en
Van Vlissingen, van Heel & Derosne, Cail & Co.
Amsterdam.

De Ondergeteekenden, Agenten van genoemde fabrikanten, hebben thans ten verkoop ontvangen:

Eenige stellen Centrifuges
met **drijfwerk** compleet.

EENE HORIZONTALE
STOOMMACHINE
van 6 paarden kr. en Stoomketel van 10 p. kr., hooge drukking met overbrengende beweging, liggende *alhier.*

Een Suikermolen,
met cylinders van 24½ × 51 **Eng.** duimen met Waterwerk en **Stoommachine** van 16 p. kr, met ketel van 20 p. k., hooge drukking, (liggende te **Soerabaija**).

DRIE COMPLEETE
DISTILLEER-TOESTELLEN
ter vervaardiging van Arak, waarvan 2 voor 16000 en een voor 21000 litres, een toestel **alhier** en 2 te **Soerabaija** liggende.

Cylinder-Papmolens, Pedattie-Assen en Bussen, enz.

Zij ontvingen nog per ***Estafette***, liggende bij de Heeren **Van den Broek en Veeckens**, te *Samarang*:

EEN SUIKERMOLEN
met Cylinders van 28 × 56 Eng. duimen, met een dubbel stel kamraderen en waarlooze cylinder, om zoowel door Water als door Stoom te kunnen worden gedreven,

Zij verwachten per ***Henriëtte Geertruida***, om in Augustus van dit jaar uit *Amsterdam* te worden afgescheept, de volgende

Machineriën:

Eene compleete Vacuum-Installatie,
met **twee pannen** van 7½ Eng. voeten diameter.

Eene compleete VACUUM-INSTALLAITE met eene pan
van 7½ Eng. voeten diameter.

EEN SUIKERMOLEN
met cylinders van 24⅜ × 51 Eng. duimen, met 2 stel kamraderen en waarloozen topcylinder.

EEN SUIKERMOLEN
van 24⅜ × 51 Eng. duimen met 1 stel kamraderen en waarloozen topcilinder.

EEN SUIKERMOLEN,
met cylinders van 24⅜ × 51 duimen, aan eene zijde van kamwielen voorzien.

TWEE SUIKERMOLENS
met cylinders van 19⅝ × 35¼ Eng. duimen, waarvan een **met waterwerk,**

Een SUIKERMOLEN
met cylinders van 28 × 56 Eng. duimen met een stel kamraderen en waarloozen topcylinders.

Eenige enkele CENTRIFUGE-TOESTELLEN
in stellen van 2, 4 en 6 met drijfwerk compleet.

Twaalf stuks Crush- of Breekmolens,
om met de hand of met stoom gedreven te worden.

Eenige stellen SUIKERPANNEN
voor Batterijen, etc., etc.

Nadere opgaven en teekeningen verkrijgbaar bij
(2784) DüMMLER en Co. en
bij den Heer E. J. EVERTS, te **Solo.**

Van de Pers verschenen:
De NIEUWE UITGAVE der
INDISCHE WETBOEKEN,
uitgegeven onder toezigt van
Mr. P. F. L. U. LAST,
Raadsheer in het Hoog-Geregtshof van Ned. Indië.

Prijs *f* 15,—.

De Uitgever,
(2822) H. M. VAN DORP.

Gratis.

HEEREN INTEEKENAREN
op
DE GROOTE PLAAT,
voorstellende den
Waterramp in den Bommelerwaard,

wordt berigt, dat met de vóorlaatste Mail eene voorloopige remise groot *f* 900,—, ten behoeve der slagtoffers van den ***Watersnood*** in ***Gelderland*** is overgemaakt, terwijl tevens voor Heeren Inteekenaren het benoodigd getal Exemplaren is aangevraagd, ***welke later zullen afgeleverd worden.***

Belangstellenden, die nog Inteekeningslijsten in hun bezit hebben, worden beleefd verzocht ze ten spoedigste aan de Ondergeteekenden, met bijvoeging van ... in te zenden, daar aan latere aanvragen geen gevolg meer zal kunnen gegeven worden.

(2846) G. KOLFF EN Co.
BATAVIA, Augustus 1861.

Stoomvaart in den Indischen Archipel.

Het vertrek der Stoomschepen in iedere maand gedurende het jaar 1861, is geregeld als volgt:

VAN BATAVIA:
naar MUNTOK, RIOUW en SINGAPORE, den 1sten en 15den.
naar SAMARANG en SOERABAIJA, den 7den, 15den, 22sten en 29sten.
naar BILLITON, PONTIANAK en SINGKAWANG, den 8sten.
naar BENKOELEN en PADANG, den 23sten.

VAN SOERABAIJA:
naar MAKASSAR, TIMOR-KOEPANG, DELHI en de MOLUKKEN, den 13den.
naar BAWEAN en BANJERMASSING, den 27sten

Nadere inlichtingen te bekomen bij
W. GORIS DE VRIES, } te *Batavia* en te *Soerabaija*
R. KOPERSMIT & Co., te *Samarang.*

(2823)

Het vertrek van de Stoomboot
PALEMBANG PAKKET,
Kapt. J. F. SCHEEL is bepaald:
den 3den September 1861 naar Palembang.
" **7den** do. do. **naar Cheribon.**
" **24sten** do. do. " **Lampongs (Telokbetong).**
" **29sten** do. do. " **Cheribon.**

de Agenten,
(2834) BUIJS, JACOBSEN EN Co.

KOSMOPOLIET.
Kapitein
J. BOUTEN.

Deze Snel zeilende Clipper zal tegen heeinde van September de reis naar NEDERLAND aanvaarden en biedt voor repatrierende familiën of enkele personen eene bijzonder schoone gelegenheid aan.

Deszelfs voorspoedige reizen en uitmuntende inrigtingen voor Passagiers recommanderen dezen bodem **zeer.**

Informatiën zijn te bekomen bij
de Agenten,
(2858) B. KOPERSMIT & Co.

Vracht en Passage naar
Amsterdam
wordt aangeboden met het Nederlandsch Schip
Margaretha Johanna,
Kapitein VERSCHUUR,
en zal deze bodem in de eerste helft van September de reis derwaarts aanvaarden.

Nadere informatiën bij *de Agenten,*
(2891) PAINE, STRICKER en Co.

ALCOHOL.

> Het door den ondergeteekende voorgesteld en aangeprezen onderzoek schijnt het beste middel om tot de kennis van zaken te geraken, vereischt tot het beramen van de meest gepaste middelen tot vermindering, of, zoo mogelijk, tot geheele uitroeijing van de volkskwaal.
>
> ROCHUSSEN: *voorstel tot het instellen eener enquête omtrent het misbruik van sterken drank.*

Nu ruim twee maanden geleden drukten wij den wensch uit, dat onder de rij der staatslieden aan wier zorg Indië zal worden toevertrouwd, er gevonden mogen worden, die gehoor gevende aan de eischen der zedelijkheid, of ware het slechts aan de lokstem van het stoffelijk belang van Nederland en Colonie, hun talent zullen wijden aan eene poging ter bemeestering der opium-zonde. [1])

Weinig dachten wij dat deze wensch zoo spoedig zonde vervuld worden.

Immers, indien wij goed zijn ingelicht, is het een der eerste daden van den tegenwoordigen minister van Coloniën geweest, de Indische Regering uit te noodigen tot het doen van voorstellen, welke eene krachtige beperking van het opium-gebruik verzekeren kunnen.

Indien het den minister gelukt het beoogde doel te bereiken, dan zal Indië voorzeker hem daarvoor hebben dank te weten, maar niet minder aan allen die gedurende een tal van jaren zoo in Nederland als hier tegen het opium-schandaal den strijd gevoerd hebben.

Echter in de hitte des strijds schijnt het den vrienden van Indië te zijn ontgaan, dat zich in den boezem der Inlandsche bevolking naast de opium-kwaal de jenever-zonde genesteld heeft.

Hoog geeft Nederland op van zijn afkeer tegen den Opium-handel, terwijl het niet te min met volle ladingen in Indië het gift-vocht aanvoert, dat aan Nederlands volkswelvaart knaagt.

Een onzer Inzenders deelde onlangs eene schildering mede, door een Anglo-Batavian geschetst, als een bewijs hoe onjuist de Nederlander in het Buitenland wordt voorgesteld. De Anglo-Batavian zegt: In dit warme klimaat maken èn Europeanen, èn Chinezen èn Inlanders een vrij geregeld gebruik van geestrijke dranken. Als de Hollander 's morgens opstaat gebruikt hij een glaasje schnapps, te acht uren neemt hij weder schnapps; vervolgens draagt hij zorg dat zijn keel niet droog blijft, en vóór hij tiffen gaat, neemt hij geregeld schnapps. Zijn middagmaal wordt voorafgegaan door schnapps, en ter bevordering der digestie drinkt hij altijd schnapps; des avonds eindelijk drinkt hij schnapps!

Wij erkennen dat deze schildering, ten aanzien der beschaafde klasse van Europeanen in Indie, gansch en al onwaar is.

Omtrent velen echter mag men zonder vrees voor tegenspraak beweren" fabula de te narratur." [2])

Welk degelijk antwoord hebben wij gereed tegen het statistiek verwijt: Nederland telt 35.000 kroegen en wijnhuizen?

Nederland	heeft	1	kroeg op	83	Inwoners
Frankrijk	»	1	»	100	»
Engeland	»	1	»	170	»
Schotland	»	1	»	223	»
Ierland	»	1	»	415	»
Pruissen	»	1	»	471	»

Het jaarlijksch Jeneververbruik in Nederland, omgeslagen over de bevolking geeft:

7½ kan (120 borrels) per hoofd
of 15 » (240 ») per hoofd der mannelijke bevolking.
of 36 » (560 ») per hoofd der mannelijke bevolking tusschen 20—20 jaren.

Mogt Dr. Fabius onlangs in eene volksvoorlezing niet naar waarheid zeggen: ons volk is voor een *zeer groot* gedeelte een jenevervolk?

En wat leeren nu de cijfers ten aanzien van het drankgebruik in Indie? Wij ontleenen ze aan de officiele handelsverslagen, en wij allen weten dat zij nog beneden de waarheid blijven.

Invoer van Wijn en andere dranken

in	1851	voor	eene	waarde	van	*f*	1.106,737
»	1852	»	»	»	»	»	1.462.526
»	1853	»	»	»	»	»	1.199.029
»	1854	»	»	»	»	»	1.732.098
»	1855	»	»	»	»	»	1.532.497
»	1856	»	»	»	»	»	1.649.147
»	1857	»	»	»	»	»	1.653.309
»	1858	»	»	»	»	»	1.998.362
»	1859	»	»	»	»	»	1.814.743

In negen jaren tijds zien wij hier de drank bijna *verdubbeld;* het grootst gedeelte dezer waarden wordt ingenomen door den Jeneveraanvoer uit Nederland:

in	1856	—	22.816	kisten	van	15	flesschen	
»	1857	—	34.376	id.	»	»	»	»
»	1858	—	51.727	id.	»	»	»	»
»	1859	—	44.743	id.	»	»	»	»

Voegt men bij deze zee van vocht, alle brandy, rum en cognac, echte en valsche, en de stroomen arak en tjoe, welke aan den bodem van Indie zelf ontwellen, dan behoort er weinig rekenkunst toe, om deze massa tot borrels te herleiden, ter becijfering dat in Indie inderdaad vrij wat »schnapps" gebruikt wordt, en dat het gebruik daarvan verontrustend toeneemt.

Wij brengen deze cijfers geenszins in herinnering om daarmede een verbodstelsel tegen den invoer van sterken drank aan te bevelen of te schragen; hoezeer wij overtuigd zijn, dat de regeringen eenmaal zulk een verbodstelsel met geweld zullen moeten in het leven roepen, waarvan de Maine-act in Noord-America, de Forbes Mackensie-act in Schotland, de Wilson-Patten-act in Engeland, en het bekende Voorstel van Rochussen in Nederland de voorloopers mogen genoemd worden.

Maar wij wenschen toch te wijzen op de noodzakelijkheid om ten minste *iets* te doen ter beteugeling van een kwaad, dat het Opium-gebruik in rampzalige gevolgen evenaart, en waarvan de verwoestende kracht ten aanzien der Oost-Indische volken evenmin zal achterwege blijven, als zulks het geval is met de Indianen van America.

Het ontwerp voor het aanstaand tol-tarief legt een hooger inkomend regt op het *bier*, dan waarmede deze heilzame drank thans reeds gedrukt wordt.

Wij zouden deze van allen fiscalen dwang wenschen ontheven te zien, om daarentegen den invoer van spiritualia met een verdubbeld regt en de arak met accijns te treffen, ten einde daarmede het dubbel voordeel te bereiken, het bierverbruik te vermeerderen, den jenever-invoer te belemmeren, en met het cijfer der aldus verhoogde regten het eventueel opium-deficit te dekken.

B.

1) Het artikel *Opium* in het nommer van 15 Junij ll.
2) Het is helaas maar al te waar.

Het Geld te Makassar.

(*Overgenomen uit het* Makassaarsch Weekblad *van Zat.* 10 *Aug.* 1861).

In een tijd waarin het Indische muntstelsel in de Javasche dagbladen zoo veelzijdig wordt behandeld, zij het ook ons veroorloofd het circulerend medium van Makassar te bespreken.

In de eerste jaren, nadat deze plaats vrijhaven was verklaard, bestond de hoofdzwarigheid waarmede de kooplieden te kampen hadden, in het remitteren van gelden. Het gewone betaalmiddel toch bestond in duiten, maar de uitvoer van deze naar Java, waarmede Makassar de meeste handelsrelatien had, was verboden. Zilvergeld was destijds zeer schaarsch en een Hollandsche gulden gold 150, een Mexic, dollar 400 duiten. — Producten kwamen niet in toereikende hoeveelheid en dan nog alleen in de maanden Junij tot October aan de markt. Gedurende de overige maanden van het jaar bleef den handel niets over dan zich van de recepissen te bedienen, die hoofdzakelijk door het Gouvernement werden in omloop gebragt. Voor deze alleen kon men bij 's lands kas wissels op Java bekomen, en bij de groote vraag naar recepissen betaalde men reeds in 1848 twee duiten per gulden agio en steeg deze tot dat men eindelijk in 1853 (in 1852 waren invoeren en verkoopen zeer belangrijk geweest) tien duiten per recepis agio betaalde.

In de daarop volgende jaren verminderden de aanvoeren aanmerkelijk, doch vermeerderden daarentegen de toevoeren van producten ten gevolge van vermeerderde uitzendingen naar de verschillende plaatsen van productie, zoodat de handelsbalans in evenwigt kwam en de handel in staat was zonder groote zwarigheden (van 1855 tot 1860) aan zijne verpligtingen te voldoen. Evenwel moet men niet uit het oog verliezen, dat twee bijoorzaken den handel in de laatste jaren in het remitteren krachtdadig ondersteunden:

1o. de in 1858 opengestelde verwisseling van oude duiten tegen zilver, hoe onvolkomen die overigens ook plaats greep.

2o. de Bonische expeditien, die veel zilvergeld in deze streken in omloop bragten.

Die tijden van betrekkelijk gemak zijn thans echter weder verdwenen, en in den laatsten tijd betaalde men reeds weder drie duiten agio voor een zilveren gulden, ja het is genoegzaam zeker, dat in de west-moesson, waarin andere middelen van te remitteren dan per wissel geheel zullen ontbreken, de agio nog aanmerkelijk zal stijgen.

Kon nu de handel door middel van een agio zich genoegzaam zilvergeld verschaffen, het ongerief ware dan nog niet zoo groot, daar weldra de prijzen der goederen zich daarnaar zouden regelen, maar dit is niet het geval; wel jaagt de concurrentie den prijs van het zilver in de hoogte, maar de verkrijgbare hoeveelheid blijft steeds ontoereikend, Welk een verlammenden invloed een dergelijke toestand op den handel in het algemeen, maar vooral op het directe verkeer met Europa moet hebben, zal wel ieder terstond inzien en tevens begrijpen dat het tegenwoordige muntstelsel den juist nu krachtig zich ontwikkelenden en regtstreekschen handel met Europa, waardoor alleen Makassar tot eene stapelplaats voor den oostelijken Archipel, en in plaats van een débouché eene mededingster van Singapore kan worden, den doodsteek moet geven.

Vroeger toen de handel met Java en Singapore nog minder beduidde, en de Europesche artikelen betrekkelijk goede prijzen haalden, waren al die zwarigheden nog te verduren, daar de Indische handelsvrienden door betere prijzen ten slotte toch nog hunne rekening daarbij vonden, en dan ook eerder in te wijden waren in de mysterien van den recepiskoper en de agio, dan b. v. een Europeesch fabriekant. Thans moet echter de Europesche uitzender nagenoeg met Singaporesche prijzen tevreden zijn, maar mist de voordeelen aan eene groote plaats eigen, als meer coulante omzet, meer goedkoope en menigvuldige scheepsgelegenheid en voordeeliger koers. Maar ook voor den koopman hier ter plaatse is de toestand zeer drukkend, want bij het tegenwoordige muntstelsel ontvangt hij de meeste betalingen in oude koperen duiten, die slechts bij den inkoop van producten, hoofdzakelijk dus slechts van Julij tot Oct te gebruiken zijn. Daarvan is het natuurlijk ge dat ieder, wat hem van December tot Mei in k wordt betaald, moet deponeren, en het is geen ongew verschijnsel bij de meeste firma's in die maanden per-kassen van vijftig tot honderd duizend gulden te den, terwijl zij, zonder eigene middelen, buitendien ker niet op haren tijd zullen kunnen remitteren. B gelaten nu het gevaar, een onwettig betalingsmi van zeer geringe intrensieke waarde voor een aanz lijk bedrag in kas te hebben, verliest de koopman a merkelijk aan renten, waardoor een groot gedeelte verdiende commissie-penningen verslonden wordt.

Na deze inleiding wenschen wij de verwisseling 1858 te bespreken, daar wij aan de ondoelmatige waarop deze heeft plaats gevonden vermeenen hoofdzakelijk te moeten wijten, dat de Makassaar handelstand onder zoo groote bezwaren gebukt g

In September en October 1858 toen de voorgenom Bonische expeditie reeds bekend, en het verkeer met binnenlanden meer of min gestremd was, gaf de re ring den handel 45 dagen tijd, om de sedert eeuw over het geheele land verspreide duiten in te w selen. — Het is mogelijk, dat voor Java, dat geh aan het gouvernement is onderworpen, waar de invl der hoofden groot en de communicatie geregeld is, z een termijn toereikend was; voor een toestand, waarin *Makassar* verkeert, was die tijd veel te kort

Wien is het onbekend welke zwarigheden eene mu verandering in het beschaafde Europa medebrengt? kan men dan bij mogelijkheid verwachten, dat inl ders, grootendeels bovendien uit omliggende onafh kelijke rijkjes — (aangenomen eens dat het Gouver mentsbesluit overal bekend is geweest, wat men echt wel betwijfelen mag) — naar *Makassar* zouden stroome dagen lang welligt wachten, immers honderd duizend g den kopergeld te tellen, is zeer tijdroovend, — om einde na al dien last en dat oponthoud voor 120 stuks kop geld 100 andere stukken terug te ontvangen, want bij inwisseling was men genoodzaakt een aanzienlijk d in pasmunt aan te nemen. Dat juist schrikte den i lander af, die gaarne stukken zilvergeld van *een* en *t en een halve gulden* zoude genomen hebben.

Zoo als te verwachten was, verwisselden slechts Europesche en eenige hier gevestigde Chinesche en landsche kooplieden hunnen juist in kas aanwezig voorraad, die, zoo wij ons niet vergissen, ongeve *f* 500,000 bedroeg.

Zoo als wij reeds boven zeiden verschafte die ve wisseling tijdelijk aan den handel eenig meerder gem in het remitteren, maar spoedig vertoonde zich h weinig afdoende van den maatregel! Het zilverge vloeide weg, en terwijl men zich in Holland waa schijnlijk met het denkbeeld vleit dat het door de n gebragte offer aan de kolonien een geregeld muntstels heeft gegeven en vroeger onregt is hersteld, gaat de voo naamste vrijhaven van de Nederlandsch-Indische kol nien onder de oude hinderpalen gebukt, die ieder ont wikkeling van den handel groote moeijelijkheden in de weg leggen.

De handelstand wendde zich daarom al spoedig t den Gouverneur van dit gewest om een tweeden te mijn van inwisseling te verkrijgen, doch zonder gevol De nood klom intusschen hooger en hooger, voor toen in 1860 de verkoopen zeer aanzienlijk gewee waren, en voelde de handelstand zich genoodzaakt i de maand Maart van dit jaar zich met een reke tot de hooge regering te wenden.

Dat rekest verzocht het navolgende:

1o. Een nieuwen termijn van inwisseling der oud duiten van April tot December.

2o. Verlof voor de inlanders om nog 2 à 3 jare de landrenten in oude duiten te betalen.

3o. Opheffing van het verbod op den uitvoer va nieuwe centen naar Java.

Wij gelooven dat dit rekest strookte met de inzi ten van nu wijlen den Gouverneur van Celebes e Onderhoorigheden en kunnen dus wel aannemen da het gunstig is ondersteund. De handelstand ontvin echter met de mail van Julij een antwoord eenvoudig inhoudende dat in het drievoudig verzoek niet kon getreden worden. Later werden den handel door den Gouverneur van dit gewest de redenen, die tot afwijzing van het rekest hadden geleid, medegedeeld. welke hierop nederkomen:

»Dat de regering van eene nieuwe verwisseling geen gunstig resultaat verwachtte, tenzij met aanwending van dwang, 't welk echter niet in de bedoeling van het Gouvernement lag. Waren toch de inlanders dermate gehecht aan de oude duiten, dan zouden zij ook van een nieuwen termijn voor inwisseling geen partij trekken, men moest daarentegen hunnen afkeer van de nieuwe centen zoeken te overwinnen, door hun begrijpelijk te maken, dat 100 stuks van 480 wigtjes beter zijn dan 120 stuks van 560 wigtjes. Langzamerhand zouden dan de nieuwe centen wel ingang vinden, hetgeen niet zou gebeuren indien de regering-zelf het oude betaalmiddel geene zwarigheden in den weg legde. Evenzoo was de voorslag de duiten bij betaling der landrenten in ontvangst te nemen in strijd met de bestaande bepalingen, en verwacht de regering buitendien daarvan geen resultaat, daar deze maatregel er alleen toe leiden zou de voorliefde der inlanders voor de oude duiten voedsel te geven. Men moest integendeel het gebruik der oude duiten zoo veel mogelijk verhinderen. Acht de handelstand het in haar belang de oude duiten aan te nemen, daarvoor viel wel niets te doen maar 's lands kas moest zich daarmede niet inlaten. Intusschen zou het bestuur medewerken door middelen in haar bereik, het vooroordeel tegen de centen te overwinnen.

De invoer van centen op Java verder was, bij art. 15 der wet van 1 Mei 1854, Nederl. Staatsblad No. 75. (Indisch Staatsblad No. 62,) verboden. Wanneer nu al dit verbod welligt uit een algemeen oogpunt beschouwd niet geheel te verdedigen was, zoo was het nogtans voor Makassar nuttig, daar anders de centen uitgevoerd en de inlanders feitelijk niet aan haar gebruik gewend zouden worden."

Wij moeten verklaren dat wij de juistheid der aangevoerde redenen niet kunnen toegeven: hoe kan de

inlander er aan denken, de oude duiten te laten varen, zoolang een groot gedeelte van zijn vermogen daarin bestaat. Wel moeten wij met het Gouvernement instemmen dat de inlanders zelf niet van een tweeden termijn zullen profiteren maar de kooplieden hebben immers juist daarom met het oog op den toestand waarin Makassar verkeert, een termijn van 5 à 6 maanden en wel gedurende de oost-moesson verzocht. In dat tijdperk is het verkeer met de inlanders het levendigst; wanneer nu de Europesche kooplieden zich bereid verklaren voor alle betalingen oud kopergeld gedurende die periode van den inlander aan te nemen, dan kunnen deze door inwisseling bij het Gouvernement het voor altijd aan de circulatie onttrekken. en terwijl zulks eene allezins afdoende maatregel is zou alle gedachte aan dwang van zelf vervallen. Wij voor ons zien niet de minste zwarigheid in eene inwilliging van het rekest van den Makassaarschen handelstand, ten zij — het verlies dat voor het Gouvernement natuurlijk met zulk eene inwisselieng gepaard gaat. — Deze reden voert echter het Gouvernement niet aan, en zou zij ook kwalijk met de goede trouw te rijmen zijn, daar de regering vroeger bij de uitgifte der te ligte duiten de winst heeft genoten en derhalve thans waar er sprake van is eene door haar geslagene munt buiten omloop te stellen, niet weigeren kan die voor de volle nominale waarde in te wisselen.

Maar zelfs bij een nieuwen termijn van inwisseling zouden wel niet alle duiten bij de Gouvernements kantoren worden aangeboden, maar steeds een min of meer aanzienlijke hoeveelheid in de binnenlanden blijven circuleren.

Het verlies dat het Gouvernement bij eene nieuwe inwisseling zoude lijden, schatten wij op *f* 200,000.

Wanneer eenmaal de sommen, die in oud kopergeld de kassen der kooplieden hier telken jare geregeld in- en uitvloeijen, uit de wandeling waren gebragt, zoude het niet moeijelijk vallen het zilvergeld ook de facto tot standaard van het handelsverkeer alhier te maken, en zouden dan de oude duiten die welligt nog in de binnenlanden zijn verscholen gebleven, ongeveer dezelfde rol spelen als de zoogenaamde *duit aijam*, welke vroeger in Singapore gangbaar, thans nog bij voorkeur in eenige landen van het Noorden als Paré-Paré, Boengie, enz, waar 3 dezer duiten een Hollandsche duit waard zijn, circuleren, maar op Makassar zelf als munt niet voorkomen.

Wij hebben wel eens de meening hooren uiten, als zouden voortdurend aanzienlijke sommen valsche duiten van Singapore ingevoerd worden, wij gelooven echter dat daarvoor geen enkel bewijs te leveren is, want ofschoon sedert vele jaren in *Makassar* gevestigd kunnen wij ter goeder trouw verzekeren nooit van dergelijke aanvoeren iets vernomen te hebben, terwijl wij niet schroomen te beweren dat hadden zulke transacties plaats gevonden zij ons wel ter ooren waren gekomen.

Waarschijnlijk is men tot die meening gekomen door de boven genoemde *duit aijam*, die echter van geheel verschillenden muntslag (op de eene zijne een haan, op de andere zijde maleische karakters) onmogelijk voor Hollandsche duiten kunnen worden uitgegeven. Deze *duit aijam* en de op Balie en Borneo gangbare Chinesche pietjes worden wel ingevoerd.

Wat het tweede punt der weigering betreft: het verlof tot betaling der landrenten in oude duiten, zoo wenschen wij daarover als een het bestuur betreffenden maatregel het stilzwijgen te bewaren. Evenwel zoude eene inwilliging daarvan naar onze meening het uit de wandeling brengen der oude duiten krachtig ondersteunen en schijnt het ons dat zulks zonder moeite en schokken te doen zoude zijn.

Eindelijk schijnt de doelmatigheid van het verbod op den uitvoer van koper naar Java, zelfs bij het Gouvernement, niet boven allen twijfel verheven te zijn. Inderdaad, het valt ook moeijelijk te begrijpen, hoe men in Holland, in de 19de eeuw, nog zulk eene bepaling in de muntwet konde opnemen.

Men mag toch wel veronderstellen, dat de nieuwe centen naar juiste staathuishoudkundige begrippen zijn vervaardigd, dat aldus de intrensieke waarde plus de kosten van muntloon zoodanig is, dat zij niet met voordeel na te maken zijn.

Waarom derhalve de uitvoer verboden? want tijdens het vervaardigen dezer wet heeft men toch zeker niet het oog op den exceptioneelen toestand van *Makassar* gehad. Bij een normalen toestand van het muntwezen zal niemand op het denkbeeld komen, pasmunt te gaan uitvoeren, en is, onzes inziens, het verbod volstrekt niet in harmonie met de tegenwoordige begrippen van staathuishouding. Verwacht men van dezen maatregel, dat de inlanders tot de ontvangst van de nieuwe centen zullen worden gedwongen, dan vergist men zich zeer. In den eersten tijd maakten de kooplieden geen bezwaar centen te ontvangen, doch bleven deze in hunne kassen liggen, zoodat men genoodzaakt was om verlof tot uitvoer naar Java te verzoeken. Dit verlof werd twee maal gegeven, maar later sloeg men dergelijke verzoeken af, en een handelshuis hier ter plaatse is ons bekend, dat thans sedert een jaar *f* 10,000 onaangeroerd heeft liggen. Dit verbod voert dus niet tot het gewenschte doel: de inlanders tot het aannemen van centen te bewegen. Neen, de regering sta de inwisseling gedurende een voldoenden termijn toe, en wij staan er voor in, dat het Gouvernement alhier spoedig toezending van nieuwe centen zal moeten vragen, want geschiedt de inwisseling doelmatig, zoo moet het spoedig aan pasmunt ontbreken, èn Gouvernement èn handel zullen weldra de handen ineen moeten slaan om hierin te voorzien.

Zoo wij hooren bestaat bij den handel het plan nogmaals een rekest over deze zaak, en thans aan zijne Majesteit den Koning, te rigten. Laat ons hopen, dat het met een gunstig gevolg bekroond worde!

Blijft de toestand zoo als hij nu is, dan kan het niet missen, of de naauwelijks ontloken handel zal zeer sterk afnemen, en de hoop, dat *Makassar* een aanzienlijk débouché voor Hollandsche manufacturen zoude worden, waarop de fabriekanten ook met het volste regt mogten rekenen zal bitter worden teleurgesteld.

INGEZONDEN STUKKEN.

Lazen wij in den *Java-Bode* van 12 Mei 1858 No. 38 dat Malangs ingezetenen het verlies betreurden van hunnen Assistent-Resident den WelEdelGestrengen Heer O. van Polanen Petel, door zijne benoeming als Assistent-Resident van Krawang en van het vele goede door hem gedurende zijn 4jarig verblijf in die afdeeling verrigt, en verheugden Krawangs ingezetenen zich bij voorraad over de keuze der Hooge Regering: thans kunnen zij, bij het vertrek van dien geachten ambtenaar, als Resident van Bantam, met de hand op het hart getuigen, dat de faam, welke toenmaals zijnen lof verkondigde, niet overdreven was.

Poerwakarta's ingezetenen betreuren thans mede het verlies van den hoog geachten heer O. van Polanen Petel als een waardig hoofd dezer afdeeling, die hij 3½ jaar bestuurd heeft, en welker bloei en welvaart hij naar zijn beste vermogen bevorderd heeft.

Zij betreuren in hem het verlies van een vader, beschermer en raadsman, van een welwillenden vriend, die voor den geringsten ambtenaar toegankelijk was en dien hij steeds gereed was met raad en daad bij te staan.

Het goede op te noemen dat door den Heer Petel voor deze afdeeling verrigt is, zou zijn kiesch gevoel slechts kwetsen; genoeg zij het te vermelden, dat hij ook hier, voor de ontwikkeling van het productief vermogen van Krawang, voor de verfraaijing der hoofdplaats, voor het daarstellen van nuttige inrigtingen, voor de goede harmonie der ingezetenen en voor de bevordering van een tijdelijk welzijn, gedaan heeft wat in zijn vermogen was.

Ook wij hebben afscheidsfeesten gevierd, waarop menige welgemeende toast den Heer Petel en zijn geacht gezin werd aangeboden, ook wij hebben tranen gestort bij hun vertrek en nog heden roepen wij die geachte familie, door middel van dit blad, een laatst *vaarwel!* toe.

Een Ingezeten van Poerwakarta.

Poerwakarta, den 23 Augustus 1861.

Aan P. J. V. inzender van Java in 1858 & 1859, of fragmenten eener correspondentie, — *Tijdschrift van N. I. Junij* 1861.)

Toevallig kreeg ik bovenbedoeld artikel onder de oogen, — de geschiedenis van den regent van *K.* trok mijne aandacht en na lezing gevoel ik mij verpligt den schrijver instantelijk af te vragen uit welke onzuivere bron hij de wetenschap geput heeft: —

— — dat het elfjarig bestuur van den resident *L.* is geweest een wanbestuur. — —

— — dat de adhipatti van *K.* onder eenen anderen resident niet zoo zoude ontaard zijn.

— — dat bedoelde resident den krenkenden brief van wijlen *M.* met eene nog krenkender appostil zoude gezonden hebben aan den adhipatti van *K.* — —

— — dat de Hoofd Jaksa van *K.* zijne handteekening zoude geweigerd hebben onder een valsch procesverbaal van een valsch getuigenverhoor. — —

— — dat *vele* dessa's-hoofden hunne betrekkingen verworven hadden als belooning voor op last volbragte sluipmoorden. — —

— — dat de omstandigheid dat 50 à 60 personen in staat van beschuldiging moesten gesteld worden, zoo het regt zijnen loop gelaten wierd, den Gouverneur-Generaal zoude genoopt hebben om abolitie van regtsingang te verleenen en de zeven betrokkene inlandsche Hoofden bij wijze van politieken maatregel naar Menado te verbannen.

Maar het zij mij vergund hem bij deze pertinent te verzekeren, dat die wetenschap eene valsche, en daar waar hij de waarheid nabij komt negatief is. —

Ik twijfel geen oogenblik of schrijver, door schijn bedrogen, heeft zich, zonder doel om te kwetsen, laten medeslepen om eenen in de dienst grijs geworden dienaar in den zoo kommervollen avond zijns levens te krenken, door het verspreiden bij geschrifte van lasterlijke aantijgingen: — zal hij aan mijne stem gehoor geven indien ik hem door middel van dit schrijven toeroep:

— Toon mij de bron aan waaruit gij die verzameling van iniquiteiten geput hebt, en ik maak mij sterk u weldra aan te toonen dat zij haren oorsprong heeft in de vuige holen des lasters. —

21 Augustus 1861. J. F. R.

MARINE-AANGELEGENHEDEN.

Den 18den dezer arriveerden alhier ter reede Zr. Ms. Schroefstoomschip *Groningen*, onder bevel van den kapitein luitenant ter zee J. van der Meersch van het station ter westkust van Sumatra, en den 21sten daaraanvolgende Zr. Ms. raderstoomschip *Gedeh*, onder bevel van den kapitein luitenant ter zee A. F. Siedenburg van het station in de wateren van Celebes.

Eerstgenoemde bodem zal eerlang naar Soerabaija vertrekken om aan het marine-établissement aldaar voor den terugkeer naar Nederland gereed gemaakt te worden, terwijl de *Gedeh* bestemd is om Z. E. den Gouverneur Generaal Ch. F. Pahud eerlang naar Singapore over te brengen.

De luitenant ter zee 1ste klasse J. L. Nierstrasz is benoemd tot kommandant van het te Soerabaija in reparatie liggende stoomschip *Phoenix* en zulks onder eervolle ontheffing van het bevel over Zr. Ms. schroefstoomschip *Samarang* gestationneerd te Muntok ter bekruising van de Oostkust van Sumatra, terwijl aan den luitenant ter zee 1ste kl. J. A. Slegt, van het wachtschip *Palembang* het bevel over laatstgenoemd stoomschip is opgedragen.

De luitenants ter zee 1ste klasse Jhr. D. Bowier en C. A. W. Halverhout, zoo mede de officier van administratie 3de klasse A. L. Thierens, onlangs met de *Kosmopoliet* uit Nederland alhier aangekomen, zijn geplaatst de eerste in afwachting van het bevel over Zr. Ms. stoomschip *Admiraal van Kinsbergen* op het wachtschip *Juno* te Soerabaija en de beide anderen ter nadere beschikking op het alhier ter reede liggende wachtschip *Palembang*. De officier van gezondheid 3de klasse J. Borst, met de *Wilhelmina Clara* insgelijks uit Nederland aangekomen, is almede op genoemd wachtschip geplaatst.

De luitenant ter zee van den Stein is den 10 dezer van de *Palembang* overgeplaatst op Zr. Ms. stoomschip *Ardjoeno*, terwijl de officieren van administratie 2de klasse H. F. M. Strengnaerts en M. J. G. A. Huisman van Deuren, als overcompleet in hunnen tegenwoordigen rang door de onlangs plaats gehad hebbende promotiën bij het administratief personeel bij dit escader, vergunning hebben gekregen voor rekening van den lande met een koopvaardijschip te repatrieren.

NEDERLANDSCH-INDIE.

BATAVIA.

De *Javasche Courant* van jl. Zaturdag bevat het koninklijk besluit van 10 Junij 1861, no. 69, houdende de benoeming van tweede luitenants voor het Oost-indisch leger, welke benoemingen reeds in ons no. 62 zijn medegedeeld.

Bij vestigen de aandacht onzer lezers op den geannonceerden tweeden druk der *Nederlandsche Spraakkunst* door J. C. Weijermans, waarop de inteekening ook bij onzen uitgever is opengesteld.

Aangekomen Vreemdelingen.

VAN 24 TOT 27 AUGUSTUS 1861.

MARINE HOTEL. Praeger, van Muntok. — Jekel, van de Reede. — Boom, van Onrust.

HOTEL DER NEDERLANDEN. van den Broek, van de Reede. — de Groot, van Amsterdam. — Veuger Kuiper, van Tjandjoer. — Phaff, van Muntok. — Wolterbeek, van de Reede. — H. van Munster, van Amsterdam.

JAVA HOTEL. Brandes, van de Molukkes. — Nanninga, van Nederland. — Br. von Kleist, van de Reede. — Engelvaart, van Macasser. — Martin Luther, van Nederland.

HOTEL WILLEM II. von Stölpnagdt, van Samarang. — Noman, van Telok Betong. — Bruidigam, van Buitenzorg.

Aangekomen Passagiers te Batavia.

VAN 23 TOT 27 AUGUSTUS 1861.

Met de Ned. brik Gebroeders, Kapt. C. de Groot, de heer H. J. F. van Munster van Amsterdam.

Met de Ned. Ind. stoomb. Palembang Packet, Kapt. J. F. Scheel, de 2e Luit. Noman en Z. M. troepen van Telok Betong.

Met het Ned. Ind. stooms. Padang, Kapt. A Guijot, de hh. Mohnike, echtg. en 2 kinderen, Mr. Cattenburch, Brandes, Wilson en 3 kinderen, Dean en echtg., Johnston, Brandes, Lamb, jongejufvr. Bol, Luit. t/s. Lapidoth en Z. M. troepen van Soerabaija via Samarang.

Met het Ned. Ind. stooms. Palembang, Kapt. H. Kramer, de heer Colle van Samarang.

Met de Ned. bark Luconia, Kapt. C. J. D. Hulshoff, de heer M. B. Mingo van Rotterdam.

Celebes en Onderhoorigheden. (Julij). — De gezondheidstoestand was over het algemeen niet ongunstig, ofschoon in verschillende streken van Celebes zich vele koortsen voordeden, die in de Oosterafdeeling (Sandjai), speciaal in de door visschers bewoonde kampong, een epidemisch karakter aannamen; van de zijde van het bestuur werd door den aldaar aanwezigen officier van gezondheid hulp verleend.

Gedurende de eerste helft der maand bleef de regen sterk aanhouden. In de laatste dagen kwam daarin verandering, waarna men droog en warm weder had. In de afdeelingen Makasser, Noorder- en Zuider-districten is men allerwege bezig de padi te oogsten. In de afdeeling Sandjai staat het padigewas voordeelig. Op Saleijer heeft de aanplant van djagong en gierst veel door den regen geleden als ook de aanplant van New Orleans katoenzaad; daarentegen laat zich de aanplant van Aegyptisch katoenzaad gunstig aanzien; in deze afdeeling waren alle bruggen door bandjirs wegpespoeld.

Bij het overgaan der rivier Kasidjala (Noorder districten) is eene praauw, waarin zich zeven personen bevonden, gezonken en een persoon verdronken.

Van Sandjai is het berigt ontvangen, dat twee menschen en vier paarden met koffij beladen bij het overtrekken van eene rivier door een bandjer zijn overvallen en medegesleept met het ongelukkig gevolg, dat menschen en paarden zijn omgekomen.

De handel bleef flaauw.

Te Makasser kwamen ter reede van Java en elders:
8 raschepen onder Nederlandsche vlag,
4 » » vreemde »
33 inlandsche vaartuigen.

Uit de binnen afdeelingen vertrokken naar Java en elders:
13 raschepen onder Nederlandsche vlag,
4 » » vreemde »
55 inlandsche vaartuigen.

Terwijl naar de binnenlanden werden uitgeklaard:
50 inlandsche vaartuigen.

In de overige afdeelingen was de praauwvaart als volgt:

Zuider districten:

	Ingeklaard.	Uitgeklaard.
Bonthain	38	63
Boelekomba	57	50
Ooster afdeeling	23	47
Saleijer	70	46

— Den 6den Julij jl. arriveerde te Makasser het Pruissische fregatschip *Thetis*, gekommandeerd door den kapitein ter zee Jachmann. Aan boord van dien bodem bevond zich de Pruissische legatie, bestaande uit vijf leden; zoowel deze als de kommandant en het Etat-Major werden gastvrij ontvangen, terwijl van de zijde van het bestuur en van die der ingezetenen aan deze vreemdelingen de meest mogelijke genoegens werden aangedaan.

De *Thetis* vertrok den 17den naar Batavia via Pasoeroean.

Noorder-Districten. Tegen het einde der maand Julij werd in de Noorder-Districten ondekt, dat zekere Goeroe van Goa, Poea Toemba, zich in het regentschap Mandalla had onledig gehouden met het verspreiden van eene nieuwe godsdienstleer en zich, onder den dekmantel van godsdienst, had schuldig gemaakt aan afpersingen en knevelarijen. De leer, die deze Goeroe trachtte in te voeren, is in vele opzigten lijnregt in strijd met de Mahomedaansche en zoo weinig in overeenstemming met het karakter van den inlander dezer gewesten, dat het niet te vreezen is, dat deze priester immer grooten aanhang zal kunnen krijgen; niettemin is zijne inhechtenisneming bevolen, doch hij heeft zich bij tijds door de vlugt gered.

De vorst van Goa is uitgenoodigd dien persoon uit te leveren, voor het geval hij naar Goa terugkeert, terwijl in de verschillende afdeelingen van dit gouvernement de noodige maatregelen zijn genomen, om hem magtig te worden en de verspreiding zijner leerstellingen tegen te gaan, indien het blijkt, dat dit noodig is.

Saleijer. De regenten van Bonerate en Kalaoe, door de regering als zoodanig aangesteld, kwamen in den loop der maand Julij te Makasser om hunne hulde te bewijzen aan het hoofd van gewestelijk bestuur.

Op den 15den Julij had te Balang-nipa eene kleine opschudding plaats. De kontroleur dier afdeeling had doen ontbieden zekere Latjoetjoe en Masalienrang, zoon en neef van den regent van Baringan, die zich aan eenige willekeurigheden hadden schuldig gemaakt. Waarschijnlijk op instigatie hunner familie trokken zij wel naar Balang-nipa, doch vergezeld van een groot aantal gewapenden, die zij vooraf in het Boelo Boelosche hadden opgeroepen, zoo men vermoedt, met het doel om hen behulpzaam te zijn bij het maken van amok, voor het geval dat zij door den kontroleur werden gearresteerd of kwalijk bejegend. De kontroleur droeg echter bij tijds kennis van hunne vijandige bedoelingen en nam maatregelen van voorzorg. Daardoor vermoedelijk af-

geschrikt, trokken zij naar hunne woonplaats terug. Den adsistent-resident Bakkers, die zich in Boni bevond, is een onderzoek te dier zake opgedragen.

Boni. — De uit Boni ontvangen berigten luiden zeer gunstig. Er heerscht in dat land eene gewenschte rust; de Tomilalang is onmiddelijk na zijne terugkomst van Makasser tot den leenvorst gegaan en heeft zich lang bij Z. H. opgehouden. De leenvorst heeft zijn verlangen te kennen gegeven om in de maand September a. s. naar Makasser te komen.

Goa. — De vorst van Goa gaf op den 12den Julij een groot jagtfeest ter eere van het état-majoor van het Pruissische fregat *Thetis*; dit feest liep in de beste orde en tot algemeen genoegen af.

Sonraboni en de Torathea-landen. — De vorst van Laijkan, Mohamad Daeng Riboko overleed den 19den Julij jl. na eene kortstondige ziekte.

Soppeng. — Het berigt, dat de vorst van Soppeng naar Makasser zal komen, is nader bevestigd.

Sumbawa. — Aan den Sultan en rijksbestuurder van Sumbawa werden de door het gouvernement voor hen bestemde geschenken, voor de verleende hulp bij gelegenheid van het stranden van Z. M. stoomschip *Phoenix* nabij de baai van Sumbawa toegezonden.

Boeton. — Het gezantschap van Boeton, dat naar Makasser is opgekomen om de achtergebleven Javaansche matrozen van het gestrande schip *Schiller* over te brengen en tevens om brieven van den Sultan te overhandigen, werd den 3den Julij officieel ten gouvernementshuize ontvangen.

Dit gezantschap vertrok den 14den Julij weder in eene praauw, welke op sleep werd genomen door Z. M. stoomschip *Etna*, bestemd voor een togt naar Boni en Loewoe.

Amboina (Julij). — De maand Julij kenmerkte zich door zware regens, die een slechten invloed op den gezondheidstoestand schenen uit te oefenen.

Voornamelijk onder de kinderen der Europesche en inlandsche bevolking openbaarde zich eene soort van cholerine, waaraan 34 kinderen stierven. Geneeskundig zijn behandeld 225 lijders, waarvan hersteld-n 188 en overleden 12; zoodat op ultimo Julij een 25-tal personen in behandeling bleven. De hevigheid der ziekte is in de laatste dagen aanmerkelijk afgenomen. Van de door de ziekte aangetaste volwassene personen stierven geene.

De kakao-kultuur werd zoowel door de ondernemers, als door de negorij-bevolking met den meesten klem voortgezet.

Op den 10den Julij is het Engelsche koopvaardijschip *Commador*, gevoerd door D. Ross, met eene lading thee, bestemd voor Australie, bij het binnenloopen in de baai van Kajeli (Boero) op de klip van de tandjong Moestika vastgeraakt, doch gelukkig den volgenden morgen door den opkomenden vloed weder vlot geraakt.

De adsistent-resident ter beschikking P. van der Crab, belast geweest met het bestuur te Ternate, is op den 16den Julij met Zr. Ms. stoomschip *Reteh*, gekommandeerd door den luitenant-ter-zee 1ste klasse jhr. de Kock, te Ambon teruggekomen, na overgave van het bestuur aan den benoemden resident Blok. Gemelde bodem is weder op den 24sten daaraanvolgende naar Ternate vertrokken.

Timor. (Julij). — Te Babauw is groote schade toegebragt aan het te veld staande, bijna rijpe padigewas door eene zware afwatering uit het gebergte, alwaar het sedert eenige dagen buitengewoon zwaar geregend had.

Enkele gevallen van natuurlijke pokken hebben zich onder de Savoenezen op de hoofdplaats weder voorgedaan. Over het algemeen was de gezondheidstoestand in deze maand minder gunstig dan in de vorige; er deden zich menigvuldige gevallen van koorts voor, vooral onder de kinderen; meer dan $^1/_3$ der schoolkinderen was gedurig ziek.

De prijzen der levensmiddelen waren matig.

(*Jav. Ct.*)

OFFICIEELE BERIGTEN.

EXTRACTEN *uit het Register der Besluiten van den Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indie.*

BATAVIA, *den 22sten Augustus* 1861. (No. 32.)

(Staatsblad no. 75)

Gelet, enz.

Is goedgevonden en verstaan:

Te bepalen, dat de bij besluit van 23 Junij 1812, no. 2, staatsblad no. 27 vastgestelde benaming van Gouvernements Schoeners en Kruisbooten wordt vervangen door die van Gouvernements Marine en dat de chef dier dienst den titel zal voeren van Chef der Gouvernements Marine.

Afschrift, enz.

Ter ordonnantie van den Gouverneur-Generaal:

De Algemeene Secretaris,

A. LOUDON.

BATAVIA, den 24sten Augustus 1861. (No. 5).

(Staatsblad no. 76.)

Gelezen, enz.

Gelet op staatsblad 1860, no. 36;

Is goedgevonden en verstaan:

Goed te keuren, dat de resident der Lampongsche districten bij zijn besluit van 15 Julij 1861, no. 1412/4, onder nadere goedkeuring van den Gouverneur-Generaal, — met intrekking van artikel 1 van zijn besluit van 4 April 1859, no. 374, goedgekeurd bij het besluit van 30 April 1859, no. 45, (staatsblad no. 27a), voor zoo ver de afdeeling Semangka betreft, heeft bepaald:

1o. dat de ambtenaar, belast met het bestuur over die afdeeling, zal optreden als ambtenaar van den burgerlijken stand, en

2o. dat, bij verhindering van den gewonen ambtenaar van den burgerlijken stand, als buitengewoon ambtenaar zal fungeren de tijdelijke militaire kommandant te Tandjong.

Afschrift, enz.

Ter ordonnancie van den Gouverneur-Generaal:

De Algemeenen Secretaris,

A. LOUDON.

Bij Koninklijk besluit van den 31sten Mei 1861, no. 63, is Theodorus Goossen, gewezen sergeant bij het leger in Oost-Indie, thans wonende te Gorinchem, ontheven van de straf van eerloosheid en alle de gevolgen van dien, welke alsnog op hem rusten, uit krachte van een in appel bevestigd vonnis van den krijgsraad te Weltevreden, in Nederlandsch-Indie, van den 16den December 1853, waarbij hij tot onteerende straffen is verwezen.

Bij besluit van Zijne Excellentie den Gouverneur-Generaal, van den 21sten Augustus 1861, no. 8, zijn de residenten van Samarang en Timor aangeschreven om te erkennen:

de eerste: den eerwaarden heer J. P. N. Sanders, als pastoor bij de Roomsch-Katholieke Gemeente te Ambarawa, en de laatste: den eerwaarden heer C. J. H. Franssen als pastoor bij de Roomsch-Katholieke gemeente te Larentoeka voor Timor en Onderhoorigheden.

Civiel Departement.

Verleend:

Een tweejarig verlof naar Nederland, wegens ziekte, aan den kontroleur der tweede klasse bij de landelijke inkomsten en kultures J. P. F. Gericke en aan eersten onderwijzer bij de Roomsch-Katholieke weeshuis-school te Samarang W. Beerekamp.

Ontheven:

Op hun verzoek, eervol, uit 's lands dienst, met behoud van regt op pensioen J. A. Anthonij, eervol ontslagen zoutverkooppakhuismeester te Ngawi (Madioen) en de opziener der eerste klasse bij de indigo-kultuur in de afdeeling Poerworedjo (residentie Bagelen), W. de la Combé.

Eervol, wegens ziekte, uit zijne betrekking, onder toekenning van wachtgeld, de kontroleur der eerste klasse bij het binnenlandsch bestuur in de residentie Lampongsche districten H D. Canne.

Eervol, uit 's lands dienst, de ambtenaar, tijdelijk ter beschikking van den resident der Zuid- en Ooster-afdeeling van Borneo J. H. van Roijen.

Benoemd:

Tot adsistent-resident van Tjilatjap (residentie Banjoemaas) tevens vendumeester aldaar, de adsistent-resident van Japara tevens vendumeester aldaar G. M. W. van der Kaa.

Tot adsistent-resident van Japara, tevens vendumeester aldaar, A. Taunaij, laatst adsistent-resident van Demak en Grobogan (residentie Samarang).

Goedgekeurd:

Dat door den Resident der Zuid- en Ooster-afdeeling van Borneo,

Is ontheven:

Eervol, wegens ziekte, van de verdere waarneming der betrekking van kontroleur der tweede klasse te Amawang (afdeeling Amoenthaij), de eerste luitenant der infanterie J. P. Smegge.

Is opgedragen:

De waarneming der betrekking van kontroleur tweede klasse te Amawang (afdeeling Amoenthaij), aan den kapitein bij het 13de bataillon infanterie H. Brinkgreve.

BIJ DE LANDELIJKE INKOMSTEN EN KULTURES.

Bevorderd:

Tot kontroleur der eerste klasse, de kontroleur der tweede klasse W. H. Wijnmalen.

Tot kontroleur der tweede klasse, de kontroleur der derde klasse L. Mulock Houwer.

Goedgekeurd:

dat door den Resident van Palembang

Is ontheven:

Eervol, wegens vertrek, van de verdere waarneming der betrekking van civielen gezaghebber te Moeara Kompeh, de eerste luitenant der infanterie F. H. Pourchez.

Is opgedragen:

Het civiel gezag te Moeara Kompeh, aan den eersten luitenant der infanterie F. A. J. Perié, benoemd militaire kommandant aldaar.

Magtiging verleend:

Tot de uitreiking aan W. G. L. Camphuijnder eener acte van toelating tot de uitoefening der genees- en heelkundige praktijk in de residentie Cheribon; zijnde hij tevens belast met de waarneming van de civiel geneeskundige dienst en het opzigt over de vaccine in die residentie.

Militair Departement.

Ontslagen:

Eervol, uit Z. M. Militaire dienst, met behoud van regt op pensioen, de kapitein der infanterie J. C. W. Prager.

Verleend:

Een tweejarig verlof naar Nederland, wegens ziekte, aan den tweeden luitenant der infanterie J. F. D. Engelhard, thans op non-activiteit.

Benoemd:

Tot militairen kommandant van Celebes en Onderhoorigheden, de tot waarnemenden gouverneur van dat gewest benoemde luitenant-kolonel der infanterie W. E. Kroesen.

Overgeplaatst:

Bij het garnizoens-bataillon van Palembang, de luitenant-kolonel F. van Ketwich, van het 2de bataillon.

Bij het 2de bataillon, de majoor J. J. Popelier, van het garnizoens-bataillon van Palembang.

Als adjudant bij den militairen kommandant van Celebes en Onderhoorigheden, de eerste luitenant-adjudant bij den militairen kommandant van Palembang P. C. E. van Daalen, met bepaling, dat hij ook als zoodanig bij het wapen der infanterie zal blijven gevoerd à la suite.

Goedgekeurd:

Dat door het Militair Departement.

BIJ DE INFANTERIE.

Zijn geplaatst:

Bij het 2de bataillon, de tweede luitenant M. A. du Croo;

Bij het 3de bataillon, de tweede luitenant D. L. de Rochemont, beiden onlangs uit Nederland aangekomen;

Bij het 4de bataillon, de eerste luitenant A. J. van Winsheijm; onlangs uit Nederland van verlof teruggekeerd, en de tweede luitenants P. J. van Loo en J. Lauer, beiden onlangs uit Nederland aangekomen;

Bij het 5de bataillon, de kapitein B. Loggere, onlangs uit Nederland teruggekeerd, en de tweede luitenant J. W. van Eijs, onlangs uit Nederland aangekomen;

Bij het 6de bataillon, de tweede luitenants F. Sieburgh en E. Sieburgh, beiden onlangs uit Nederland aangekomen;

Bij het 12de bataillon, de kapitein G. L. C. C. van Vugt, onlangs uit Nederland van verlof teruggekeerd en de tweede luitenants S. D. Kramers en J. W. C. C. Hoijnck van Papendrecht, beiden onlangs uit Nederland aangekomen;

Bij het 17de bataillon, de in activiteit herstelde kapitein R. H. Rhode.

Zijn overgeplaatst:

Bij het 1ste bataillon, de kapitein T. C. H. van Vloten, van het 9de bataillon;

Bij het 4e bataillon de eerste luitenants H. J. Schwarts, van het 3e en W. H. van de Pol, van het garnizoens-bataillon der tweede militaire afdeeling op Java.

Bij het 7e bataillon de kapitein J. de Bode, van het 12e en de eerste luitenant P. E. J. H. van Dompseler, van het 11e bataillon;

Bij het 11e bataillon de eerste luitenant L. G. Diepenheim, van het 7e bataillon.

Bij het garnizoens-bataillon der tweede militaire afdeeling op Java, de kapitein L. de Paauw, van het 17e, de eerste luitenants J. P. Maak, van het 5e, F. D. Mohr, van het 3e, en de tweede luitenant R. J. G. M. de Bruijn, van het 5e bataillon;

Bij het garnizoens bataillon der derde militaire afdeeling op Java, de eerste luitenant L. P. Blasius, van het 14e bataillon;

Bij het garnizoens-bataillon ter Sumatra's Westkust, de kapit[ein] B. W. van Yperen, van het 15e bataillon;

Bij het garnizoens-bataillon der Lampongsche districten, de eer[ste] luitenant J. van Kricken, van het 6de bataillon;

Bij de garnizoens-compagnie van Timor en Onderhoorigheden, [de] eerste luitenant F. B. A. Groose, van het 14e bataillon;

BIJ DE MILITAIRE GENEESKUNDIGE DIENST.

Geplaatst:

Bij het garnizoen te Weltevreden, de officier van gezondheid [der] derde klasse J. F. P. Ermerins, onlangs uit Nederland aan[ge]komen.

ADVERTENTIEN.

POSTKANTOOR.

De Directeur der Posterijen herinnert bij deze belanghebbende[n] dat de eerste mailstoomer in September den 1sten zullende vertre[k]ken, de brievenpakketten, daarmede te verzenden, bij het Postkan[]toor te *Weltevreden* zullen worden gesloten op

Zaturdag den 31sten Aug. aanst:

des avonds te 8 uren, voor *Europa, America, Britsch-Indië, Chi[na]*, *Japan, Australie* enz. enz., benevens voor *Banka, Palembang* [en] *Riouw.*

Op Vrijdag den 6den September a. s. zullen Postpakketten wo[r]den gesloten voor

Makasser, Timor-Koepang, Billiton, Pontianak en Singkawang,

te verzenden met een der stoomschepen van *W. Cores de Vries.*

De daarvoor bestemde brieven kunnen dien dag worden bezorg[d] te Weltevreden tot 's avonds om 5 uur, in de stad tot 4 uur.

Op Zaturdag den 7den September a. s. zullen postpakkett[en] worden gesloten voor

Delhi en de Molukken,

te verzenden met een der stoomschepen van *W. Cores de Vr[ies]*.

De daarvoor bestemde Brieven kunnen dien dag worden bezorg[d] te Weltevreden tot 's avonds 5 uur, in de Stad tot 4 uur.

Naar aanleiding van het bepaalde bij art. 2 der publicatie v[an] Zijne Excellentie den Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-I[n]die, in dato 16 Julij 1851, opgenomen in de Javasche Cour[ant] van den 19den daaraanvolgende, brengt de directeur van financ[iën] ter kennis van het algemeen, dat het bedrag der onder ultimo J[u]lij jl. in wandeling zijnde recepissen was *f* 2,371,016 en dat [tot] waarborg daarvan zijn afgezonderd *f* 661,016 aan zilveren mun[t] en *f* 507,100 aan koperen munt, of *f* 1,202,900 *minder* dan vo[or] de in omloop zijnde recepissen moest zijn gedeponeerd, hetg[een] een gevolg is van de naar Nederland tot vermunting gedane v[er]sendingen van koperen munt, en van bevolene doch nog niet [ten uitvoer] werkstelligde mutatiën bij sommige der depôts.

De directeur der producten en civiele magazijnen brengt ter ke[n]nis van het publiek, dat volgens mededeelingen-nu ook van d[en] agent van de P. en O. compagnie te Singapore op den 29s[ten] dezer aldaar geen stoomer van Ceylon verwacht wordt, en dat zoo in het begin van September alhier geene Europesche mail v[an] Singapore zal worden aangebragt, tenzij de tegen het staken v[an] de tweede maandelijksche maildienst ingebragte bezwaren tot voo[rt]during mogten hebben geleid.

De mail van Hongkong zou nog tegen den 7den September [te] Singapore aankomen, en de gesloten mail zal mitsdien, als na[ar] gewoonte, op den 1sten September eerstkomende van hier word[en] verzonden.

De directeur der producten en civiele magazijnen brengt, m[et] referte aan de in de Javasche courant van den 27sten April [en] van den 1sten, 4den en 8sten Mei jl. geplaatste advertentie, [ter] kennis van belanghebbenden, dat de daarbij bedoelde veilingen v[an] gouvernements suiker zullen worden gehouden:

de eerste ad 40,000 pikols op Donderdag den 12den September 1861,

de tweede ad 60,000 pikols op Donderdag den 12den December 1861,

des voormiddags te tien uren, door en in een der lokalen van h[et] vendukantoor te Batavia, ten overstaan van hem directeur.

De voorwaarden waarop de suiker zal worden verkocht, ligge[n] voor belanghebbenden ter inzage op de residentiekantoren te Ba[ta]via, Samarang en Soerabaija.

Vendutien.

Donderdag 29 Augustus

Voor de toko van Zeehandelaar & Co.

en

Voor het commissiehuis van Abeelen Dennison & Co.

Vrijdag 30 Augustus

Voor het woonhuis van Dr. Schneider door van Slooten Mor[]gan & Co.

en

Zaturdag 31 Augustus

Pandgoederen in het Vendulokaal.

Maandag 2 September

Voor het commissiehuis van den Heer N. van der Beek door Cassalette & Co.

Dingsdag 3 September

Voor een woonhuis op Patekoan door het Collegie van Boedelmeesteren,

en

Voor het woonhuis van John Pryce & Co.

Woensdag 4 September

Voor het commissiehuis van Gebrs. Roselje & Co.

en

Houtvendutie door John Pryce & Co.

Donderdag 5 September

Voor het woonhuis van den Heer Scharp de Visser door va[n] Riet en ter Gouw.

en

Voor het commissiehuis van Cassalette & Co.

Vrijdag 6 September

Voor de toko van John Brown.

Zaturdag 7 September

Pandgoederen in het vendu-lokaal.

Oproeping van Debiteuren en Crediteuren.

In de Jav. Courant van Zaturdag jl. worden opgeroepen d[e] debiteuren en crediteuren in de navolgende boedels:

Door het kollegie van boedelmeesteren te Batavia in de boedel[s] van wijlen den Chinees Lim Kongkeng, de Chineesche vrouw IJ[o] Nona ook genaamd IJo Lennio, den Chinees Lauw Tjiak en de[n] inl. matroos Sidin.

Door de Wees- en Boedelkamer te Makasser in de boedels v[an] wijlen T. O. Rambergé, den inl. Christen T. Adam en den Chi[]nees Oei Soe.

BRITSCH-INDIE.

De *Punjaub-Gazette* deelt een berigt mede omtren[t] den voortgang van den Indus-tunnel te Attock. Di[t] werk is in April 1860 begonnen en men gelooft dat de grootste moeijelijkheden thans overwonnen zijn. Gedurende het afgeloopen jaar heeft men er het vo[l]gende van voltooid: van den gang aan de oostzijd[e] 476 voet, de dubbele gaanderij ten noorden 30 voe[t] de drijvende gaanderij om de rivier over te steke[n] 160 voet; de gaanderij van de Lahore-Road 50 voe[t]

zijnde te zamen 176 voet gang en 260 voet gaanderij, behalve 160 voet van de brug die naar den gang voert. 't Aantal werklieden is 7 onder en 8 boven den grond. Die in de gaanderij werken 4 uren van de 24, die aan de kraan 8. Sints den aanvang gaat het werk dag en nacht onafgebroken voort. Op de Westzijde is de gang 102 voet gezonken en de gaanderij strekt zich 245 voet uit. Maandelijks vordert men ongeveer 60 voet.

— De gevolgen van de scheiding in America op den katoen-uitvoer van Indie blijkt uit de feiten medegedeeld door de *Bombay-Gazette*. Terwijl van den 1sten Januarij 1860 tot 12 April van dat jaar slechts 170,807 balen katoen uit Indie werden uitgevoerd, waarvan 25,140 naar China en 959 naar het vasteland, bedroeg de uitvoer in hetzelfde tijdvak van dit jaar 298,234 balen, waarvan slechts 12,266 voor China en 8,776 voor het vasteland. Alles schijnt aan te duiden dat de uitvoer dit jaar gelijk zal staan met dien van 1857, toen hij het hooge cijfer bedroeg van 250,338,144 pd. In de voorgaande jaren was de uitvoer volgens de *Economist*:

1858	pd. 132,722,576
1859	» 192,530,880
1860	» 204,141,161,

— De Directeur van openbaar onderwijs meldt dat, aannemende dat de inlandsche bevolking en die van het Britsche grondgebied in Bombay 15,283,685 zielen bedraagt, er in het presidentschap 4,289 scholen van allerlei soort bestaan en 135,496 kinderen onderwijs ontvangen.

— Het commité, benoemd om een lijst op te maken van de oirkonden in het Britsch en Bengaalsch Gouvernement, heeft een plan ontwerpen, dat de goedkeuring der Regering heeft bekomen.

De eerste oirkonden dateeren van 1748, zeven jaren voor den slag bij Plassey. Het werk van het commité strekt zich uit tot 1835, een tijdvak van 85 jaren. De oirkonden van dezen tijd bedragen 18000 deelen en 8000 bundels. Het stelt zich voor een index op te maken die uit drie deelen bestaat; een algemeene lijst van den voornaamsten inhoud aller papieren van aanbelang in alle openbare takken van dienst te Calcutta, chronologiesch gerangschikt; een index op deze lijst alphabetiesch gerangschikt, in overeenstemming met de leading-artikelen of bijzondere onderwerpen der papieren en een sleutel op den index. De sleutel zal aanwijzen wat men vindt onder de vier hoofdafdeelingen: Binnenlandsch bestuur, Vreemde betrekkingen, Gebeurtenissen in Engeland, en Handel, en de onderverdeelingen hier van die alle onderwerpen of speciale hoofden, in den index voorkomende, bevatten.

— In April 1857 bedroeg de totale europesche strijdmagt in Indië, alle wapens medegerekend, 42,179 man. Volgens de gematigdste en laatste berekening moet deze in 't vervolg gebragt worden op ongeveer 73,500. waardoor de jaarlijksche toevoer voortaan bijna verdubbeld wordt. Evenwel zijn de zaken der militaire dienst ten gevolge der Amalgamation-act zeer veranderd. Terwijl vroeger de diensttijd in Indie voor een soldaat van het koninklijke leger in het moederland alleen beschouwd werd als eene mogelijke gebeurtenis, zal zulks in den vervolge beschouwd moeten worden als een onafwendbare zekerheid, waardoor ieder rekruit wel zal doen zich in tijds voor te bereiden.

— De inkomsten, te Bombay van den opium genoten, gedurende het jaar dat 1o April 1861 geëindigd is, bedroegen niet minder dan 24,400,600 Ropijen, zijnde een vermeerdering met het vorig jaar van 9,037,900 Rop. De gemiddelde voordeelen gedurende de voorgaande vijf jaren waren slechts 13.518,306 Rop. Het aantal kisten waarvan belasting werd betaald bedroeg 45,072, tegen 32.506½ van 't vorig jaar. Van het geheele aantal kisten werd van 26,426 per kist 500, van 18,646 600 Rop. betaald. Deze enorme opbrengst werd bijeengebragt uit de onbeduidende kosten van 1/4 pCt. of iets minder dan een penny per pond.

— Met betrekking tot de katoen in Nagpore vernemen wij dat van de vijf districten dier provincie twee, Chindwarra en Bundharra, weinig of geen katoen voortbrengen. Nagpore en Chanda leveren katoen op van zeer goede hoedanigheid, die hoofdzakelijk naar Bombay en Mirgapore gezonden wordt. De Raepore katoen is minder goed en wordt gebezigd voor de ruwe fabrikatien in de Oostelijke Districten. De jaarlijksche hoeveelheid wordt begroot op 20,000,000 pd. De uitgestrektheid lands voor de katoen productie is 281, 214 acres of 439 vierkante mijlen. De productie per acre is 30 pd. en het totaal katoen- wol is 8,436,420 pd. gelijk aan $^1/_{34}$ van den uitvoer van geheel Indie naar Engeland in 1859/60. De gemiddelde prijs van de Hinginghat-, Arwee- en Oomrawuttee- katoen te Bombay is 4½ d. per pond. De Heer Stanbrough diende in Maart 1859 bij het Gouvernement een memorie in over de katoencultuur in Nagpore, waarmee hij practiesch bekend was. Hij is van meening om de katoen langs de Godavery naar zee te voeren. Hij vestigde een geregeld transito voor goederen langs dezen weg door middel van groote booten, toen de opstand van 1857/58 uitbrak. De inboorlingen zuiveren de katoen voor 1¼ annas de 23 pd. Meer dan deze hoeveelheid kan één persoon per dag niet zuiveren. Ook zijn er wegen noodig om den vervoer der katoen te vergemakkelijken.

— De Kurrachee spoorweg werd den 13 Mei geopend. Van dien datum tot 23 Junij, dus zes weken, bedroeg de opbrengst ruim 29,154 ropijen, waarvan van passagiers 15,559 en van goederen 13,594 ropijen, waar onder niet begrepen is het vervoer van spoorweg-materialen. Dit is gelijk aan 210 £ jaarlijks per mijl, de lengte der lijn gerekend op 120 mijlen. In 1857 had de O. I. spoorweg 121 mijlen geopend en ontving 's jaarlijks £ 1190 per mijl. In 1854 waren er van de G. I. P. lijn 35 mijlen geopend die £ 907 per mijl opbragten. De Sind-spoorweg heeft een goed begin gemaakt, maar moet schielijk in bloei toenemen, als hij gelijk zal komen met andere lijnen. Het vervoer van passagiers kan nooit groot zijn, en hiervan hangen de andere lijnen in de eerste jaren hoofdzakelijk af.

— De opium paniek heeft op de Bombay markt een vreeselijke uitwerking gehad. De *Times of India* zegt, dat de rijkste Marwarree- huizen gisteren (3 Julij) gevallen zijn, en op de gantsche markt heerschte de schrik. De telegraaf meldt ons dat driehonderd der rijkste Marwarree familien van Indore naar de grenzen gevlugt zijnten einde zich te onttrekken aan vervolgingen voor de regtbanken van Malwa. Deze gebeurtenis kent hare wedergade niet, en er zijn huizen in coulante betaling achterwege gebleven, wier papier tot dusverre op alle markten met Gouvernements papier werd gelijk gesteld. (*The Friend of India.*)

BUITENLANDSCHE BERIGTEN

BELGIË.

Brussel, 30 Junij. Het volgende voorval heeft eene groote spanning tusschen de regterlijke en militaire magt hier te lande te weeg gebragt. Een voornaam wapensmid te Luik, de heer Chaumont, gebreveteerd voor de vervaardiging van een projectiel, vernam dezer dagen, dat zijne uitvinding in 's rijks geschutgieterij aldaar werd nagemaakt. Onmiddelijk nam hij maatregelen, om dit feit in regten te constatéren, en begaf zich met de bevoegde autoriteiten te dien einde naar de gieterij. Hier werd hem echter door de wachthebbende manschappen met geweld de toegang belet, terwijl ook de herhaalde aandrang van den vrederegter zonder gevolg bleef. Als reden tot dezen tegenstand werd door den directeur der gieterij, kolonel Mertens, opgegeven, dat hij van den minister van oorlog strenge instructien had ontvangen, om niemand hoegenaamd zonder 's ministers vergunning in die inrigting toe te laten. Met bijzondere belangstelling ziet men den afloop van dit zeldzaam geschil te gemoet.

— Ongeveer een half jaar geleden, werd de persoon van H. J. Ph. Staes, genaamd broeder Alphonse, bij verstek veroordeeld tot 5 jaren gevangenisstraf wegens opligting; hij had namelijk, als directeur van het gesticht voor doofstommen te Gent, in zijne maandelijksche staten kosten van onderhoud opgegeven voor onderscheiden kinderen, die reeds sedert jaren gestorven of naar hunne haardsteden teruggekeerd waren. Hij had zich echter uit de voeten gemaakt, en bevond zich staande deze uitspraak reeds in een Engelsch Trappistenklooster. Het was intusschen minder de regterlijke vervolging wegens opligting, waaraan de veroordeelde zich door de vlugt had onttrokken, dan wel die wegens eene reeks van misdaden, waarvoor de menschheid terugbeeft. Reeds in 1859 was er, bij het behandelen van een proces tegen een ander geestelijke, wegens aanslagen tegen de eerbaarheid, sprake, dat broeder Alphonse zich aan dezelfde misdaad had schuldig gemaakt. Hij werd destijds door den bisschop in verhoor genomen, doch ontkende het feit, alleen bekennende, dat hij misschien, bij het voorbereiden zijner doofstomme kweekelingen tot de biecht, »te ver was gegaan in de aanwijzingen, waardoor hij hun de biecht van zonden des vleesches wilde vergemakkelijken". De bisschop merkte echter, dat er iets meer had plaats gehad, en broeder Alphonse werd uit de congregatie gebannen en vlugtte onmiddelijk naar Engeland. En inderdaad bleek welhaast uit de regterlijke instructie, dat er meer dan »aanwijzingen" waren geschied. Daargelaten nog hetgeen er vroeger moge hebben plaats gehad, bleek uit de instructie, dat broeder Alphonse, een afschuwelijk misbruik makende van het gezag, hem in zijne betrekking van directeur en geestelijke geschonken, gedurende een tijdvak van tien jaren de schandelijkste aanslagen had gepleegd tegen zijne kweekelingen, des te monsterachtiger, naardien deze rampzalige kinderen, van spraak en gehoor beroofd, zonder eenig verdediging, zonder beschermer, zonder eenig middel, waardoor zij de hun aangedane onnatuurlijke bejegeningen aan de buitenwereld konden te kennen geven, geheel ten prooi stonden aan de dierlijke lusten van het monster, dat, gelijk de betrekkingen dezer ongelukkige slagtoffers vertrouwden, hen in zedelijkheid en godsvrucht moest opleiden. Velen hunner stierven; deze althans konden niemmer getuigenis afleggen. Eindelijk wist de onwaardige geestelijke ook een nog jeugdig meisje, zuster van een zijner kweekelingen, in het instituut te lokken, mede om haar »op de biecht voor te bereiden"; ook zij werd zijn slagtoffer. Doch hangen wij den sluijer over dit ijselijk tafereel. Die onmensch werd door het hof bij verstek veroordeeld tot levenslangen dwangarbeid, een uur tentoonstelling en in de kosten. Gelijk hierboven reeds gezegd is, heeft hij zich door de vlugt gered, en daar er geen verdrag tot uitlevering van misdadigers tusschen België en Engeland bestaat, is de arm der menschelijke geregtigheid te kort, om hem voor zijne gruwelijke misdaden te doen boeten. Intusschen heeft dit proces een bewijs te meer opgeleverd voor het noodzakelijke, dat ouders of voogden wel ter dege toezien, aan welke zorgen zij hunne dierbare panden toevertrouwen.

VARIA.

VERZEKERT U!

Uit de »*Household Words*" van CHS. DICKENS.

Concordia res parvae Crescunt.

Twee honderd twintig Maatschappijen in Londen alléén roepen u als uit één mond toe.... Verzekert u! Het komt er niet op aan *wat* het voorwerp van uwe zorg *zij*, — gij *kunt* er u tegen verzekeren; — Verzekert u! - 't Zij dat gij vreest voor de veiligheid van uw leven aan den wal, op zee, of op reis; — dat gij zorgen wilt voor een gemakkelijken ouden dag, voor uwe weduwe en uwe kinderen wanneer gij niet meer zijn zult; of voor de opvoeding van uw zoon, of voor de huwelijks gift van de dochter die nu nog aan uwe knieën speelt, maar gij toch eens als eene blozende bruid hoopt te zien; — dat gij zekerheid wilt hebben voor het geld dat men u schuldig is; - tegen het gevaar dat uwe bezittingen loopen door brand, door hagel, ja! door wat niet al, het doet er niet toe waarvoor en waartegen .... Verzekert u!

Dat assurantie wezen is wel waard dat men er eens aandachtiger over nadenkt dan de meeste menschen doen. — Pieter verzekert zich omdat hij gezien heeft dat zijn buurman het gedaan en er voordeel van getrokken heeft, maar zelden denkt hij er over na, waarom twee of drie Maatschappijen zich moeite geven om in zijn belang of in dat van zijn buurman te werken; — en het is toch wel de moeite waard om eens iets dieper door te dringen tot het wezen dezer zaak; — want verzekering of assurantie is een der krachtigste bewijzen voor de waarheid der gulden spreuk » *Eendragt maakt magt*."

John Smith, veertig jaren oud, verzekert zijn leven voor honderd pond, betaalbaar na zijn dood aan zijne weduwe of zijne kinderen. — Zoolang hij leeft betaalt hij daarvoor eene premie van ongeveer vier en een half percent 's jaars. Hoe kan de Maatschappij weten dat die 4½ percent eene billijke vergoeding zijn voor de risico die zij op zich neemt? — Sterft Smith na twee jaren, dan zal zij een en negentig pond verliezen, min de renten op het beetje premie dat hij reeds betaald heeft; maar leeft hij nog dertig jaar dan zal zij een aardig duitje winnen.

De zaak is dat de Maatschappij hare berekening heeft gemaakt met de ondervinding van vroegere jaren tot maatstaf. - Die ondervinding leert dat 1000 menschen van veertig jaren door één nog een zeker getal jaren leven zullen. — Dat aantal jaren is de levenskans op dien ouderdom.

De Maatschappij kan met geene mogelijkheid weten of Smith *langer* of *korter* leven zal als zijne levenskans is, maar zij kan met gerustheid op dien *gemiddelden* levensduur afgaan; — te geruster hoe meer verzekeringen zij sluit; — sloot zij er duizend dan zou er geen verschil hoegenaamd zijn. — Sommige verzekerden zullen minder dan den gemiddelden tijd uitleven, en hunne weduwen en weezen zullen ten gevolge hunner verzekering aanzienlijk winnen; anderen zullen langer leven en hunne weduwen en weezen slechts zóóveel ontvangen als zij reeds betaald hadden, of wel iets minder en in dat geval iets verliezen; maar dit verlies is al zeer gering; — en ... de betaling de maandelijksche premien was voor de verzekerden geen groot *bezwaar*; — de ontvangst van al die premien in eens als een klein kapitaal is voor de achterblijvenden eene groote *verligting* van druk; — terwijl de Maatschappij hare berekening goed maakt niet door één leven maar door dat van allen bij één genomen. — Inderdaad worden de treurige verliezen door het overlijden van al de verzekerden geleden, die anders alleen op hunne weduwen en weezen zouden drukken door alle aandeelhouders en de Maatschappij gedeeld, en dáárdoor voor hunne naaste betrekkingen minder zwaar gemaakt. — Een bewijs dat » *Eendragt magt maakt.*

De Levensverzekering Maatschappijen zijn tegenwoordig bereid tot het sluiten van allerlei soort van verzekeringen. — Die allen .... Opvoedings- en Uitzetfondsen voor kinderen; — Weduwen-pensioenen en Weezenfondsen, Uitgestelde en dadelijk ingaande Lijfrenten; kapitaal bij Overlijden, en hoe zij meer mogen heeten, *allen* zijn zij gebaseerd op de Levenskans, die voor iederen ouderdom eene andere is.

Niemand weet welke verzekerde het eerst zal sterven en wie het laatst, maar met verwonderlijke naauwkeurigheid kan men den gemiddelden levensduur van een aanzienlijk getal verzekerden bij en door één genomen bepalen. — Levensverzekering *dáárop* gebaseerd is waarlijk een zegen voor allen die er deel aan nemen; - de Maatschappijen varen er wel bij, en menig huisgezin wordt er door voor armoede gevrijwaard; voor menig veelbelovende knaap worden er de middelen voor eene goede opvoeding voor gevonden, voor menig aardig meisje een uitzet door bijeengebragt, — alles omdat: » *Eendragt magt maakt.*

Ook uwe bezittingen kunt gij verzekeren. — Er moge brand ontstaan en al het Uwe een prooi der vlammen worden, gij behoeft er niet armer om te zijn. — Daar zijn Maatschappijen die u schadeloos zullen stellen (als gij voor de ramp de voorzorg hebt genomen u te verzekeren) —, en de premie die gij dáárvoor te betalen hebt wordt evenzeer door eene gemiddelde kans bepaald. — In groote steden is zelfs de menigvuldigheid der Branden aan eene zekere wet onderworpen, die de Maatschappijen tot leiddraad strekt. — Wie twijfelt aan het nut van verzekering tegen Brandgevaar? - Wie ziet niet in hoe daardoor eene ramp onder een groot aantal Aandeelhouders als het ware verdeeld wordt, zoodat ieders aandeel uiterst luttel wordt. — In stede van één huisgezin dat door een brand geruïneerd wordt, verliezen duizenden huisgezinnen ieder eenige stuivers.

Zóó is het. — Dat uw huis verbrande, - dat uw schip zinke, - dat de hagel uw oogst verniele, - uwe medemenschen zullen uw verlies met u dragen en het voor u onvoelbaar maken; — wordt oud en gebrekkig en zij zullen u onderhouden; — sterft, en zij zullen zorg dragen voor hen die gij treurend achterlaat; sterft insolvent, en zij zullen uwe schulden betalen. — Dat is, zij zullen u in dat alles helpen als gij het *hen* wilt doen. — En indien men elkander algemeen *dus* helpen wil, dan zal de uitwerking daarvan tweeledig zijn. — Verliezen en rampen zullen niet zoo zwaar op enkelen drukken, — en ieder lid der menschen-maatschappij zal regtstreeks voordeel genieten van de eerlijkheid en voorzorg van alle anderen.

» *Eendragt maakt magt.*"

Straat Sunda Doorgezeild.

DATUM.		VLAG.	NAMEN DER SCHEPEN.	GEZAGVOERDERS.	VAN.		NAAR
Julij	27	Bremer	gepraaid Norma op 34° Z. Br. 29° Lengte			12 Julij	van Australie naar Lombok
Augustus	21	Engelsch	Capiolani	R. Thiell	Londen	8 Mei	Shanghae
»	24	Amerikaansch	Nausau.	E. P. Herendeen			op walvisch vangst
»	—	»	Kathaij	T. E. Stoddard	New-York	1 Junij	Shanghae
»	—	»	Cannus Back	Clarke	Hongkong	20 Julij	New-York
»	25	Engelsch	Sara	W. Firth	Batavia	23 Aug.	Auckland
»	19	»	Caroline Elisabeth	C. J. Cox	Bound		Londen
»	25	Deensch	Canton	L. P. Asmisfen	Manilla		Melbourne

Aangekomen schepen te *Batavia*.

DATUM.		VLAG.		NAMEN DER SCHEPEN.	GEZAGVOERDERS.	VAN.		AGENTEN.
Augustus	23	Ned. Indisch.	bark	Oeij Sinjo	Oeij Holian	Riouw	8 Aug.	Gezagvoerder.
»	24	Nederlandsch	brik	Gebroeders	C. de Groot	Amsterdam	10 Mei	Engelhard & Co.
»	—	Ned. Indisch	stoomb.	Palembang Packet	J. F. Scheel	Telok Betong	23 Aug.	Ruys, Jacobsen & Co.
»	25	»	»	Padang	A. Guijot	Soerabaya	22 »	W. Cores de Vries
»	—	»	»	Palembang	H. Kramer	Samarang	25 »	
»	26	Nederlandsch.	bark	Lucania	C. J. D. Hulshoff.	Rotterdam	10 Mei	Landberg, Bezoet de Bie & Co.
»	27	Z. M.	stooms.	Madura	Lt. t/z. 1 kl. J. Phaff	Muntok	24 Aug.	
»	—	»	brik	Pijlades	Lt. t/z. 1 kl. Keucheuius	»	— »	

Vertrokken schepen van *Batavia*.

DATUM		VLAG		NAMEN DER SCHEPEN.	GEZAGVOERDERS.	NAAR.
Augustus	25	Gouv	stoom.	Bronbeek	J. H. Meijer	Banka
»	—	Ned. Indisch.	brik	Joesrool Karim	Said Aboeuakar	Balie
»	—	»	schoen.	l'Union	G. Schuit	Pamanoekan
»	—	»	»	Sewoon	Sech Swee	Lampongs en Palembang
»	26	Engelsch	schip	Majestic	J. Jones	Soerabaija
»	27	Nederlandsch	bark	Dina	M Rademakers	Samarang en Soerabaija
»	—	»	»	Doctrina et Amicitia	Strootman	Pekalongan en Samarang
»	—	Ned. Indisch	schoen.	Kim Tjatjiang	Io Ingliang	Cheribon
»	—	Noorw.	schip	Souterain	Hellison	»
»	—	Ned. Indisch	stoomb.	Palembang Packet	J. F. Scheel	»
»	28	Nederlandsch	schip	Staatsraad van Ewijck	F. de Winter	Amsterdam
»	—	»	»	Admiraal van Heemskerk	J. Koning.	Soerabaija
»	—	Amerikaansch	Oorl. st.	Dacotah	J. P. Mc. Kinstry	Koerst. N. O.

In lading liggende schepen te *Batavia.*

VLAG.		NAMEN DER SCHEPEN.	GEZAGVOERDERS.	BESTEMMING.	AGENTEN.
Nederlandsch	bark	Vriendentrouw*	D. Grevelinck		B. Kopersmit & Co.
〃	schip	Kosmopoliet	J. Bouten	Cheribon	〃
〃	bark	Cornelia*	J. B. Jaski	Sam. en Soerabaija	〃
〃	〃	Geertje en Maria	J. Kruijt	Soerabaija	〃
〃	〃	Hugo Grotius	Vogelzang qq.		Metzendorff, Wilmans, Ruijs & Co.
〃	schip	Johannes Anthonius*	A. Voogd van der Straaten	Nederland	Landberg, Bezoet de Bie & Co.
〃	〃	Vriendschap	Janssen		〃
〃	bark	Luconia	Huisholf		〃
〃	〃	S van Heel	D. H. Dietz	Soerabaija	J. Cezard & Co.
〃	schip	Jodo*	T. van Rossem	Samarang	〃
〃	〃	Wilhelmina en Clara	Q. Abrahamsz Jr.	Samarang	Haeger en Schuurman.
〃	bark	Julie	R. Brem		〃
〃	〃	Jhr. Mr. v. de Wal v. Pittershoek*	K. F Lammerts	Nederland	J. F. van Leeuwen & Co.
〃	brik	Gebroeders*	C. de Groot		Engelhard & Co.
Ned. Indisch	bark	Helen Louise*	Metzelaar		F. Landberg en Zoon.
〃	〃	Jane	L. Meijer		〃
〃	〃	Faid Alim*	Sech bin Lachhoe	Cheribon	B. J. Jacobs.
〃	〃	Ellen*	T. A. P. Wentholt		B. Kopersmit & Co.
〃	brik	Cheribon Packet*	D. Cowan		Buijs, Jacobsen & Co.
〃	schoener	Srie Bintang*	Tjia Tjengsing	Cheribon	〃
〃	bark	Djadul Karim*	Said Sedik		〃
Engelsch	brik	Leven*	Ballard	Cocos Eilanden	Wilson & Co.
〃	bark	Lizzie Aisbett*	Jack	Singapore	E. Moormann & Co.
Hanover	schip	Kroonprins Ernst August*	P. C. Wilder	Soerabaija	J. F. van Leeuwen & Co.
Fransch	bark	Rose Maria Louise*	Garnau		J. Cezard & Co.
〃	schip	Hiram*	Reboulet		〃
〃	bark	Le Cezard*	Ros		〃
Hamburg	〃	D F. Weber*	H. J. Leede	Soerabaija	Busing, Schröder & Co.
Pruisisch	〃	Germania*	W Franke	Soerabaija	Adam & Co.
Amerikaansch	schip	John Land*	Hotchkiss		Dümmler & Co.

De particulieren schepen zijn aangeduid met een*

Aangekomen schepen te *Samarang.*

DATUM.		VLAG.		NAMEN DER SCHEPEN.	GEZAGVOERDERS.	DATUM.	VAN
Aug.	15	Nederlandsch	bark	Celebes	F. H. Reuvekamp Gille	11 Aug.	Soerabaija
〃	—	Ned. Indisch	〃	Tik Ting	Sie Tjata	2 〃	Batavia
〃	—	〃	〃	Hong Liang	F. H. Reisiger	11 〃	Grissee
〃	—	〃	〃	Atistool Bari	Said Aladroos	8 〃	〃
〃	16	〃	stoomb.	Palembang	H. Kramer	15 〃	Soerabaija
〃	—	〃	bark	Johanna	A. Tholen	8 〃	Batavia
〃	—	〃	〃	Alnoer	Sech Marzoekie	10 〃	〃
〃	17	〃	〃	Fo-Ootban	Sech Bamsir	15 Julij	Amboina
〃	—	〃	stoomb.	Padang	A. Guijot	16 Aug.	Batavia
〃	18	〃	bark	Fathool Barie	Sech Bilijoen	12 〃	Sumanap
〃	19	〃	〃	Tjing Sing	Kweek Soeijang	18 〃	Cheribon
〃	—	〃	stoomb.	Oenarang	S. van Hulstijn	— 〃	Batavia
〃	20	〃	bark	Bacht Mastore	Said Alhabassij	17 〃	Pecalongan
〃	21	Nederlandsch	〃	Fortuna	M. de Lignij	15 〃	Batavia
〃	—	〃	〃	Arlequin	H. Singer	16 〃	〃
〃	—	Ned. Indisch	〃	Tjan Goan	Sie Ik Biem	28 Julij	Riouw

Vertrokken schepen van *Samarang.*

DATUM		VLAG.		NAMEN DER SCHEPEN.	GEZAGVOERDERS.	NAAR
Augustus	15	Ned. Indisch	schoener	Hap Eng	Kweek Tiang Oowan	Riouw en Singapore
	17	〃	bark	Atistool Barie	Said Alijuroos	Pecalongan
〃	—	〃	stoomb.	Palembang	H. Kramer	Batavia
〃	18	〃	〃	Padang	A. Guyot	Soerabaija
〃	20	〃	bark	Bintang Anam	J. Steendam	Lassem en Rembang
〃	—	〃	schoener	de Haai	Tjia Tjing King	Batavia
〃	21	〃	bark	Ing Hoat	Kwee Koga	Cheribon en Riouw
〃	—	Nederlandsch	schip	Staatsraad van Ewijck	F. de Winter	Batavia en Nederland
〃	—	〃	bark	Stad Assen	H. J. Haverbuit	〃
〃	—	〃	〃	Vijf Vrienden	C. Johan	Nederland
〃	—	Ned. Indisch	stoomb.	Oenarang	S. van Hulstijn	Batavia
〃	22	〃	brik	Nassrie Madjit	Said Alhabassij	Banjermassing
〃	—	〃	〃	Salim	F. J. P. Meijer	Batavia
〃	—	〃	bark	Djoedool Barie	Said Baharoon	Soerabaija

In lading liggende schepen te *Samarang.*

VLAG.		NAMEN DER SCHEPEN.	GEZAGVOERDERS.	BESTEMMING.	AGENTEN.
Nederlandsch	bark	Henrietta	J. Portengen	Nederland	B Kopersmit & Co.
〃	〃	Prins Hendrik	J. Verloop	〃	Dorrepaal & Co.
〃	〃	Christiaan Huijgens	J. van Katwijk	〃	van Maanen & Co.
〃	〃	Estafette	C. J Oepkes	〃	Dorrepaal & Co.
〃	〃	Celebes	F. H. Rijvenkamp Gille	〃	Mc Neill & Co.
〃	〃	Fortuna	M. de Lignij	〃	Dorrepaal & Co.
〃	〃	Arlequin	H. Singer	〃	van den Broek & Veeckens
〃	schip	Vier Gezusters	I. Bik	〃	B. Kopersmit & Co.
Fransch	bark	Nicolaas Cezard	H. Morgneteau	Frankrijk	Dorrepaal & Co.
Engelsch	schip	Omega	J. G. Ballingall	Nederland	Mc. Neill & Co.
Ned. Indisch	〃	Maria Henriette	J. Winter	Batavia	B. Kopersmit & Co.
〃	brik	Annetta	Ong Kee Kong	Pontianak	Gezagvoerder.
〃	〃	Aittoor Rachman	Intje Abdul Kadir		〃
〃	〃	Sara Eleonora	D. Schuijmer	Batavia	〃
〃	〃	Justina	Tjia Jing Joan	Singapore	〃
〃	〃	Hong Liang	F. H Reisiger	China	〃
〃	〃	Johanna	A. Tholen		〃
〃	〃	Alnoor	Sech Marzoekie	Batavia	〃
〃	〃	So-Ootban	Sech Bauseer		〃
〃	〃	Tjing Sing	Kwee Soeijeng		〃
〃	〃	Fathool Barie	Sech Beijjoen		〃
〃	〃	Bacht Mastore	Sech Allhabassij		〃
〃	〃	Tau Goan	Sie Ik Biem		〃

Aangekomen schepen te *Soerabaija.*

DATUM		VALVG.		NAMEN DER SCHEPEN.	GEZAGVOERDERS.	VAN
Augustus	15	Ned Indisch	bark	Columbus Almansoor	Schap	Grissee
〃	19	Nederlandsch	〃	Cornilis Gibs	Alkemade	Hongkong
〃	—	〃	〃	Johanna Elizabeth	van Heiu	Samarang
〃	—	Ned. Indisch	〃	Al Rachmanie	Moh Hassan	Banda
〃	20	Nederlandsch	〃	Susanna en Elizabeth	C. Ouwehand	Pasoeroean
〃	—	Ned. Indisch	stooms.	Padang	A. Guijot	Batavia
〃	—	Nederlandsch	bark	van der Palm	C. Marcus	〃
〃	21	Ned. Indisch	〃	Riegil Hair	Sech Joesoop Gaman	Sumbawa
〃	—	Deensch	〃	Cecrops	J. Davidson	Batavia
〃	—	Balisch	〃	Betsy	Ongo	Banjoewangi

Vertrokken schepen van *Soerabaija.*

DATUM.		VLAG.		NAMEN DER SCHEPEN.	GEZAGVOERDERS.	NAAR
Augustus	18	Ned. Indisch	bark	Hing Thaij	Kakar	Balie
〃	—	〃	〃	Noorhasiem	Said Madchie	Sumbawa
〃	—	〃	〃	Rengit	To Sarie	Balie
〃	—	〃	〃	Columbus Almansoor	Said Alie Schap	Grissee
〃	—	〃	〃	Balheer	Moh. Saad	Banjermassing
〃	19	Z. M.	stooms.	het Loo	kapt Luit t/z. Klis	Koerstellende om de Oost
〃	20	Nederlandsch	bark	Hendrina	C. M. Pompe	Batavia
〃	21	Engelsch	〃	Eliza Goddrad	J. Gascoigne	Australie
〃	—	Ned. Indisch	〃	Sarie Elmashoor	Mohamat Hassin	Banjermassing
〃	22	Engelsch	〃	Mahmood Samdanip	Said Moht. Segaf	Sumbawa
〃	—	Ned. Indisch	stooms.	Padang	A. Guyot	Samarang

In lading liggende schepen te *Soerabaija.*

VLAG.		NAMEN DER SCHEPEN.	GEZAGVOERDERS.	BESTEMMING.	AGENTEN.
Ned. Indisch	bark	Geertrude	Sobels		Fraser, Eaton & Co.
Bremer	〃	Energie	Meijer	Nederland	〃
Engelsch	〃	Seaforth	Bloomfield	〃 via Padang	〃
Deensch	〃	Cecrops	Davidsen		〃
Nederlandsch	〃	Hercules	Detering	Nederland	〃
〃	〃	Peking	Kroese	Amsterdam	B. Kopersmit & Co.
〃	〃	Concurrent	van der Harst	Nederland	E. ten Brinck & Co.
〃	〃	Quatre Bras	Nieuwenhuijs	〃	Schimmelpenninck & Co.
〃	〃	Zeeploeg	van Wijngaarden	〃	〃
〃	〃	Graaf van Heiden Reinestein	Wamsteke	〃	〃
Ned. Indisch	〃	Helen Louise	Metzelaar	Grissee	Adam & Co.
Engelsch	〃	Jeannie	Davies	Australie	P. Kervel & Co.
Nederlandsch	〃	Eersterling	de Zeeuw Bagchus	Nederland	J. F. van Leeuwen & Co.
〃	〃	Baron van Palland van Rozendaal	Hoogenstraten		B. J. van Eck & Co.
〃	〃	Alblasserwaard	van der Linden	Holland	〃
〃	〃	Margaretha Johanna	Verschuur	Nederland	Hill Broekman & Co.
Zweedsch	〃	India	Tauch	Kanaal om orders	Mathiem Ebbs Ruijs & Co.
Nederlandsch	〃	van der Palm	Marcus	Nederland	〃

Aangekomen schepen te *Pasoeroean.*

DATUM.		VLAG.		NAMEN DER SCHEPEN.	GEZAGVOERDERS.	VAN
Aug.	17	Nederlandsch	schip	Margaretha Johanna	K. L. Verschuur	Probolingo

Vertrokken schepen van *Pasoeroean.*

DATUM.		VLAG.		NAMEN DER SCHEPEN.	GEZAGVOERDERS.	NAAR
Aug.	15	Nederlandsch	schip	Galilis	T. C. H. Kock	Nederland
〃	17	〃	〃	Susanna en Elizabeth	C. Ouwehand	Soerabaija

In lading liggende schepen te *Pasoeroean.*

VLAG.		NAMEN DER SCHEPEN	GEZAGVOERDERS	BESTEMMING.	AGENTEN.
Nederlandsch	schip	Catharina Maria	T. R. Oomkens		Geene
〃	〃	Margaretha Johanna	K. L. Verschuur		〃

Aangekomen schepen te *Cheribon*

DATUM.		VLAG.		NAMEN DER SCHEPEN.	GEZAGV.	VAN
Aug.	16	N. I.	bark	Assah	Moht Taha	Samarang
〃	17	〃	〃	Kim Hingsing	Lim Biauwiioe	〃
〃	—	〃	brik	Karep	Tarisah	Joana
〃	—	〃	bark	Kalimanten	Liventat	Batavia
〃	—	〃	〃	Abool Hassim	Said Segaf	Sumenap

Vertrokken schepen van *Cheribon.*

DATUM.		VLAG.		NAMEN DER SCHEPEN.	GEZAGV.	NAAR
Aug.	17	N. I.	bark	Hamal Barie	Sech Affen	Sumbawa
〃	—	〃	〃	Tjiming	Kwee Soeijang	Samarang

Aangekomen schepen te *Indramaijoe.*

DATUM.		VLAG.		NAMEN DER SCHEPEN.	GEZAGV.	VAN
Aug.	16	N. I.	bark	Goanlie	Tan Ljonggoan	Riouw

Vertrokken schepen van *Indramaijoe.*

DATUM.		VLAG.		NAMEN DER SCHEPEN.	GEZAGV.	NAAR
Aug.	16	Ned.	bark	Koerier	Rotgans	Nederland
〃	17	N. I.	〃	Tjiegoan	Po Soewie	Batavia
〃	—	〃	schoen.	Maria	Scharff	Soerabaija
〃	—	〃	bark	Anoear Salim	Said Madchie	Muntok
〃	—	〃	〃	Goanlie	Tan Ljonggoan	Cheribon

Aangekomen schepen te *Tagal.*

DATUM.		VLAG.		NAMEN DER SCHEPEN.	GEZAGV.	VAN
Aug.	12	N. I.	bark	Thae Liong	Tjan Biauik	Joana
〃	14	〃	〃	Nawan Eljoesoor	Monteiro	Sumenap

Handelsberigten.

AAN- EN UITVOER TE BATAVIA.

VAN 19 TOT 20 AUGUSTUS 1861.

Aanvoer.

Van China per Fr. bark *Le Cezard*, gez. .... agt. J. Cezard en co.

60 coll. dranken, ...

Van Padang per N. I. bark *Banal Gair*, gez. Sech Salim Drahim.

1000 pic rijst, 124 do. dammer, 8 do. foelie, 1000 do. koffij, *Dümmler*

90 kt. vuurwerk, *Gebr. Veit.*

1 kt. dammer, 3 do. tjelies, 1 do. cotenetten, 448 pic. rotting, *C. B... Kinder.*

1 kt. sie dangs, *Niederer en co.*

50 ks. bitter, *van Ommeren, Rueb en co.*

Van Nederland per Ned. bark *Doctrina et Amicitia*, gez. Streotman, agt van Ommeren, Rueb en co

20 vs. zilv. munt, *Gouvernement.*

10 kt. bloempotten, *N H. M.*

100 vs. boter, 100 hammen, 225 kazen, 30 kn. wijn, 14 kt. provisien, *O...*

Van Rotterdam per Ned. schip *Vriendschap*, gez. Janssen, agt. Landberg, Bezoet de Bie en co.

1 kt. kardoes papier, 20 bn. drills, 93 kt. gedr. katoen, 31 bn. garen, *N. H...*

25 kt. opium, 100/m ps. steenen, 20 vs. specie, 61 kt. gouv. goederen, *Gouvernement.*

20 arak leggers 30 vn spek, 100 ks. kaas, *Order.*

100 kt. manufact., *Buijs, Jacobsen en co.*

64 kt. manufact., *Wilson en co.*

1 rijtuig, *Tiedeman en van Kerchem.*

22 coll provisien, 1 kt. kramerijen, *van Riel en ter Gouw.*

4 kt. manufact , *Niederer en co.*

1 kt. coralen, *Willem de Jong.*

2 kt. papier, *Dümmler en co.*

4 kt boeken, *G. Kolff en co.*

2 vn. bier, 2 ks. wijn, 1 vaatje zeep, 1 md. levertraan, 2 ks. kleinigh... *Gongryp*

1 kt galvan, toestellen, *Olland.*

6 kn.. wijn, *Keuchenius.*

10 kn. wijn, *Order.*

54 kn. en 1 vaatje wijn, 18 kt. provisien, 20 kelders lijnolie, 2 kt. ... 6 do. vermicelli, 75 hammen, 100 ks. kaas, *Landberg, Bezoet de Bie en co*

voor Samarang

31 coll. dranken, ...

9 kt champagne, ...

6 kt. koopmanschappen, ...

2 kt. zadelwerk, ...

1 kt geweren, ...

5 kt provisien, ...

61 coll. verfwaren, ...

65 coll provisien. ....

99 coll. diversen, ...

24 ks. brandewijn, ...

109 last steenkolen, ...

Van Amerika per Am. schip *John Land*, gez. Hotchkiss, agt. Dümmler en co.

500 ton ijs, 700 vn. meel, 800 do. harst, 1190 riemen, 100 kt. provisien, ... do. stoelen, 100 bn. werk, 106 roll. touwwerk, 51 kt. inkt, 19 coll ... werk, 30 kt. lederwerk, 36 ijskisten, 13 coll. pleetwerk, 36 rijtuigen, 50 ... boter, 1 kt. zadelwerk, 1 stel wielen, 2 wielen en as, 1 kt. kantoorbeh... ten, 4 do. gomelastieke voorwerpen, 1 kistje schrijfbehoeften, 2 kt tabaks ... 4 do. monsters, 1 do. timmergereedschappen, 22do. meubelen, *Dümmler en co.*

50 ploegen, 20 pakk houtwerk, 10 kt. ploegpunten, 2 do. rijtuigen, 45 coll. ... werk, *Paine Stricker en co.*

26 kt. sarsaparilla, *Burt. Mijrtle en co.*

Van Nederland per Ned. schip *Kosmopoliet*, gez. Bouten, agt. B. Kopersmit en co.

10 kt. manufact., *J. F. van Leeuwen en co.*

2 kt meubels en boeken, *L. Platon en co.*

5 kt. manufact , *Niederer en co*

45/m steenen, *Dümmler en co.*

70 vs boter, 132 led leggers, *Busing, Schröder en co.*

30 mandjes rhijnwijn, 60 kt. roode wijn, *v. d. Biesen en Modderman.*

12 ks. boter, *Engelhard en co.*

12 vs. provisien, 4 hammen, 2 ps. gevleesch, *van Ommeren, Rueb en co.*

1 ijzeren as, *N. H. M.*

3 kt. diversen, *Kegel.*

50 hammen, *Pest*

20 ks kaarsen, 18 kt ijzerwerk, 15 do. kat. goederen, 35 led leggers, 22 ... manufact , 130 vs. boter, *Order.*

10 kt. rijtuig goud en zilverwerk, enz. *Robertson.*

Van Nederland per Ned. schip *Adm. v. Heemskerk* gez. Koning agt. B. Kopersmit en co.

20 vs. zilv. munt, *N. H. M.*

50 hammen, *J. A. Pest.*

Uitvoer.

Naar Nederland via Soerabaja per Ned. bark *Commissaris des Konings v. d. Heim*, gez. van Zanten, agt. Landberg, Bezoet de Bie en co.

33 tross touw, uit enterp. 7 kt. meubelen, do. *Metzendorff, Wilmans, Ruijs en co.*

96 hammen, *Overhand*

200 vn. meel, *Dümmler en co.*

100 bn. zakken, *Borneo C. Limited.*

40 kt. roode wijn, 11 do provisien, 10 do. zuren, 8 coll. groentens, 3 ... vleesch 16 ps. ger vleesch, 100 vs boter, 10 kn. roodewijn, *L. Platon en co.*

16 kn. theeservies en, 2 do lucifers, *Marterus.*

20 do. wijn, 8 do. presenteerbladen, 1 do ijzerwerk, 6 do. aardewerk, *Arthoen*

10 kn. parapluies, 8 coll. touw werk, 30 ks. cognac, *Metzendorff, Wilmans, Ruijs en co.*

5 ks. bloemkool, *L. Platon en co.*

5 kt eetwaren, 2 vn ijzerwerk, 1 kt. schoenen, 8 do. kramerijen, 1 do. hoeden, *Gumprich en Strauss.*

18 kt matten 8 do. glazen, *Arathoon.*

18 kt. theeservies en, 50 pakk. genaaigaren, 4 kn. beschuit, 2 do. koperspijkers, *Joakim*

1 orgel, 1 do. schilderijen, *Overhand*

3 kn. regalen, *Landberg, Bezoet de Bie en co.*

42 amerik. stoelen, *Jans.*

9 ledikanten, 12 tafels, 1 boekenkast, *Munder.*

1 kt. goederen, 1 do diversen, 1 baaltje drillings, 25 ks. gember, 10 st. chin koffers, *Pandel en Stiehaus.*

17/m. steenen, *Gouvernement*

2 spiegels, 1 do. provisien, 1 do hammen, 2 kasten, *Winsser, de Lange en co.*

voor Nederland.

450 pic tin, 100 do. rotting *N. H. M.*

Naar Nederland via Pecalongan per Ned. schip *Kiandra*, gez. Pfister, agt. Metzendorff, Wilmans, Ruijs en co.

2 vn. volks brood, 1 do. brood, 1 trommel pruimen, 1 vaatje rolpens, 60/m sigaren, 60 ps. koters. *Metzendorff, Wilmans, Ruijs en co.*

19 kt. jap. pijong, 10 pakk matten, 2 kt jap. aardewerk, *Gellerman.*

3 kt. medicijnen, 1 kt. boeken. *Haeger en Schuurman.*

3 kt. boeken, *van Ommeren, Rueb en co*

voor Nederland.

2000 pic. koffij, 125 do. rotting, *N. H M*

Naar Nederland via Tegal per Ned. bark *Nederland*, gez. J. van Breen qq agt J. Cezard en co.

10/m ps. koffij zakken, 1 pak. genaaigaren, *N. H. M.*

276 pic. beenzwart, *Ahlers.*

voor Nederland.

3500 pic. koffij 110 do. rotting, *N. H M.*

Naar Singapore via Muntok en Riouw N. I. stooms. *Koningin der Nederlanden*, gez E. Lewis, agt: W. Cores de Vries.

2 kt. manufact , uit ent *H en A. Strauss.*

1 kt. batik doeken, *Purvis en co.*

1 kt photographi, platen, *John Pryce en co.*

f 2400 zilv. munt, *Gowijn.*

f 32200 zilv. munt, *Diverse Arabieren.*

2 kt wijn, uit enterp *Agenten.*

1 kt doeken, *Sech Abeet Semit*

f 14178 zilv. munt, *Morgan, Melbourn en co.*

184 pic. gomelastiek, *f* 80000 zilv. munt, *Borneo C. Limited.*

voor Riouw

11 ks. ijzerwaren, *Hagedorn, Plump en co.*

f 3029.94 zilv. munt *Gowijn.*

1 vt. bier, uit enterp. *Agenten.*

220 coll. provisien, enz. 2 do. artill goederen, *Gouvernement.*

voor Palembang.

1 kt. blaauw katoen, *Said Achmat bin Segaf.*

voor Muntok.

1 kt. div. kat. goederen, *Said Osmar Moch bin Segaf.*

1 kt. kurken, 6 hammen, 2 md min water, 2 do. boter, *John Pryce en co.*

38 coll. div. gouv. goederen, *Gouvernement.*

voor Banka.

2 kt. geneesmiddelen, *Gouvernement.*

voor Palembang

9 coll. milit. goederen, *Gouvernement.*

Naar Amsterdam via Cheribon per Eng. schip *Carl*, gez. Grim, agt. Hunter, Houghton en co.

212 ton steenkolen, *Aan boord gebleven lading.*

650 bund. matten zakken, *Hunter, Houghton en co.*

Van elk in deze courant voorkomend artikel, dat geen bloot nieuwstijding of aankondiging bevat, stelt zich verantwoordelijk voor de wet H. M. VAN DORP.

SNELPERSDRUK VAN H. M. VAN DORP TE BATAVIA.